

MAKI

*Yoni tau'abiye bapitaiso yana guguya
(Madiu 3:1-12; Luke 3:1-9, 15-17; Yoni 1:19-28)*

¹ Teina wasa namwanamwana Besinana Yeisu vehabana, iya Yaubada Natuna, wasana ana abavetuwuni. ² Mwalona tauwalo mahalava Aisaya Yeisu wasana vehabana ileleya'o, neta Yaubada yana walo iwalo mahalavaena'o, iwalo: 'Teina yagu tausagenawasa yavetamale mugaiyei na vehabam yam amwaha isepa, ³ na balabala awawai alinana mwala'ina ainaena iwalo mahalava na iwalowalo, "Yada Bada yana amwaha amsepa yo am'abiye dumwalu".'

⁴ Yoni tau'abiye bapitaiso imahalava balabala awawai ta iguguya tomowa aidiyai, iwalo, 'Yami mumuga yababadi aidiyena amnuwabui na am-bapitaiso ta ebe Yaubada yami mumugaone inuwahamuidi'.

⁵ Na tomowa maudoidi tupwa Yudeya ainaena yo hinage dalava Yelusalem ainaena hiho'eyama Yoni yana guguya habi benaleina, ta yadi mumuga yababadi hiwalo mahalavaedi ta i'abiye bapitaisowedi bwahi Yolidani ainai. ⁶ Yoni ana ale'one lagulagu kameli wiyawiyana na ana tulituline kameli 'wapina, na anane bilolo yo mwagagau bada.

⁷ Na Yoni iguguya ta iwalo, 'Iya dagelaguwena ilalaoma imwala'i gabaegau, na nigele howa-howana aenai yapwagogo na aena ana huma

yalivahi. ⁸ Yau we'ahaena teina ya'abiye bapitaisogomiu, na iya Alu'aluwa Ve'ahihiyena howola abo i'abiye bapitaisogomiu.'

Yeisu ana abiye bapitaiso
(Madiu 3:13-17; Luke 3:21-22)

⁹ Hauga tenem ainai Yeisu dalava Nasaleti ilaugabaei, neta tupwa Galili ainaena, ta ilalao-mane bwahi Yolidani ainai, ta Yoni Yeisu i'abiye bapitaiso. ¹⁰ Na Yeisu bada bwahiyena igayogayo taohanima na i'itamayahi ta galewa i'ita ilotaho'e na Alu'aluwa Ve'ahihi ana ita dova gabubu i'aituluma ainai. ¹¹ Na hinage ehebo alina galewaena iwalo, 'Owa natugu moiha vehabam yayaliyaya mwala'ina'.

Tomodulele Yeisu itowoi
(Madiu 4:1-11; Luke 4:1-13)

¹² Ainaena Yaubada Alu'aluwana Yeisu iveta-malei ta ilau balabala awawai, ¹³ ta ahubena 40 tenem ainai imiyamiya, na hauganane aidiyai Tomodulele itowotowoi, nuwanuwana Yeisu i'abiye be'u, na tupwanane ainai lagulagu manimaninidi hinage himiyamiya, na tausagenawasao Yeisu hi'ita'ita avivini.

Tauyama hitau vehopali Yeisu iyogaedi
(Madiu 4:12-22; Luke 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Hauganane ainai Wasawasa Helodi iloina ta Yoni vada paipaiyai himwauluwei. Himwau i'ovi na mulitai Yeisu imahalava Galili ta wasa namwanamwana Yaubada ainaena iguguyaei, ¹⁵ iwalo, 'Hauga bada imahalavama'o ta Yaubada

ebe ivetauloina alidai. Ainaena yami pai-howa yababadi aidiyena amnuwabui na wasa namwanamwana amyemidiyei.’

¹⁶ Ehebo hauga Yeisu Galili le'awanai ivasavasane ta tauyamao hitau bwau matahina i'itadi Galili ni'uwai yadi vinaya hiyahuyahuwei, hiya Saimoni yo Andulu. ¹⁷ Ta Yeisu iyogaedima iwalo, ‘Amulitaegau na tomowa am'onadi’. ¹⁸ Eeta yadi vinayawa hilaugabaei na Yeisu himumulitaetine. ¹⁹ Ivasanelau tupwana ta Yemesa yo Yoni hiya Sebedi natunao i'itadi, yadi vinaya hi'abi'abinonovaidi, ²⁰ ta iyogaedima eena tamadiwa mayana taupaihowao hilaugabaidi wagai na Yeisu himumulitaetine.

*Yeisu ehebo towaho ainaena alu'aluwa yababana ivai vehulu
(Luke 4:31-37)*

²¹ Mulitai hilaoma dalava yehana Kapeneum ainai, ta Tapwalolowai Yeisu vada tapwalolo ainai iluwu ta ive'ita. ²² Na tomowa maudoidi nuwadi ipwanopwano yana ve'ita vehabana, ta hiwalo, ‘Ve'ita teina moihana na wahi-wahiyalana, ita hesi yada lolina ana tauve'itao yadi ve'ita itapiya.’

²³ Na vada tapwalolone ainai ehebo tomowa imiyamiya na towahonane holanai alu'aluwa yababana imiyamiya, eeta towahonane Yeisu ainai ilohagali, ²⁴ iwalo, ‘Yeisu, owa towaho Nasaleti hava wuwuna ulalaomane alimaiyai? Nuwanuwam ta ebeha umutugai awa? Na owa hesi bada yahanapuigo'o owa ta'i Yaubada Natuna.’

²⁵ Ta Yeisu iloinaei iwalo, ‘Ulaumwau, na towahone neta ainaena umahalava’.

²⁶ Eeta alu'aluwa yababanawa towahone i'abiye tai ta ibatubatutuli na ilohagali mwala'ina, na mulitai towahowa ainaena imamahalavane.

²⁷ Na tomowa maudoidi hinuwapwanopwano, na hibom hipanivilauyowedi hiwalo, ‘Ve'ita vauvauna teina vedova? Teina towahone howahowana alu'aluwa yababadi iloinaedi na hi'awa abiyei.’ ²⁸ Hauganane ainai Yeisu wasana hiyewasaei Galili tupwanao maudoidi aidiyai.

*Yeisu tauovalala bahudi i'abiye namwanamwadi
(Madiu 8:14-17; Luke 4:38-41)*

²⁹ I'ovi na Yeisu vada tapwalolo ainaena imahalava, ta Yemesa na Yoni baidanao hilalaune Saimoni yo Andulu yadi vadai. ³⁰ Na Saimoni lawana ilovala, tauna hi'ala'alawowoli, eeta Yeisu hiwalo auli tauovalane vehabana.

³¹ Ta Yeisu iluwu ainai, nimanai i'abi ta i'abiye towolo, eena ana lovala itatalune. Na waihiunane imahalava ta adi i'a'atububuine.

³² Lavilaviyena mahana bada ihuhugu ta tomowaone yadi tauovalao yo hiya alu'aluwa yababadi aidiyena hilolovalane maudoidi hilauvoidima Yeisu ainai, ³³ yo hinage dalava ana taumiyao maudoidi hilaugogoima ta vadanane mehenaena hitowotowolo. ³⁴ Na tauovalao bahudi yo hiya alu'aluwa yababadi i'abiye yauyauledi maudoidi Yeisu i'abiye namwanamwadi, na ebe alu'aluwa yababadi iheusilidi himahalava mata i'auhidi na havena hiwalowalo mahalavaei, wuwuna iya bada hihanapuiya'o.

*Yeisu Galili tupwanane ainai iguguya
(Luke 4:42-44)*

³⁵ Malatomtom iu'iuna Yeisu itowolo ta vadaena imahalava ta ibom ilau balabala awawai, ta i'awa'awanoi Yaubada ainai.

³⁶ Na Saimoni ma'ana geluwo hinage himahalava ta Yeisu hibehabehaei, ³⁷ ta hilobai na ainai hiwalo, 'Bodaowa nuwanuwadi owa'.

³⁸ Ta Yeisu iwalo, 'Talau tupwana hinage dalava aidiyai yo yaguguya. Teina vehabana yalalaomane.'

³⁹ Eeta Galili tupwana maudoina hita'i'iliyei ta yadi vada tapwalolo aidiyai iguguya na hinage alu'aluwa yababadi tomowao aidiyena iheusili mahalavaedi.

Yeisu taulepelo ehebo i'abiye namwanamwa

⁴⁰ Taulepelo ehebo Yeisu ainai ilaoma, ta ipwagogo na i'awanoi iwalo, 'Ebe yam nuwatuwu dova howahowana yo u'abiye namwanamwagau'. ⁴¹ Eeta Yeisu i'atemuyamuyaei, ta ni manaena towahonane 'wapinai i'abi ta iwalo, 'Ehe ausala, unamwanamwa!' ⁴² Ta towahonane ana lepelo isawali mwayamwayau, ta inamwanamwauyone.

⁴³ Na Yeisu towahonane walo yaiyaina imohei, ⁴⁴ iwalo, 'Ee, ulau, na havena yaiya ainai uwalowalo mahalavaegau, na hesi udumwalu ulau taupwaoli ainai yo i'itago, ta ebe yam velau umwauwi Yaubada ainai, hava dova ada lolina Mosese ainaena, eeta tomowa hihanapuigo ebeha bada uvauvauyo'o'.

⁴⁵ Ta taulepelowa nigele Yeisu yana lolina iyamulitaei, na hesi tomowa bagibagilidi aidiyai

iwalo mahamahalava, na boda mwala'ina hilaoma. Teina vehabana Yeisu nigele howahowana imahalava dalavanane ainai, eeta ilau balabala awawai ta nemai imiyamiya, na tomowa dalava bagibagilidi aidiyena hilalaune ainai.

2

*Yeisu towaho peupeuna i'abiye namwanamwa
(Madiu 9:1-8; Luke 5:17-26)*

¹ Ahubena tupwadi hi'ovi'o na Yeisu iwuwuy-one Kapaneum ainai, na wasana hibenalena'o ebeha Yeisu bada iwuyoma'o. ² Ta boda mwala'ina vada holanai yo hinage maseleyai himiya ahaiyama, ta Yeisu iguguya aidiyai. ³ Na towaho peupeuna ehebo hilawenama na ana tau'avalaone hitau vehopali hipageiyama, ⁴ na hitowoi yo ebeha peupeunane iluwuwei Yeisu ainai na nigele howahowadi, wuwuna boda imwala'i alili, eeta hi'avalaihini vada ewanai na ana atovi hivai vehuludi ta ainaena peupeunawa ma'aba'enona hivehoni aituluwei Yeisu mehenai himwamwauwine.

⁵ Himwauwi na Yeisu bada towatowahowone yadi yemidi ihanapuiya'o ta peupeunawa iwalo ainai, 'Natugu, yam mumuga yababadi adi nuwahanu bada ulobaiya'o'.

⁶ Na tupwadi lolina ana tauve'itao Yeisu vahalinai himiyamiya yana walo hibenalei ta hibom atediyai hinuwanuwatuwu, ⁷ 'Yeisu teina vedova ta Yaubada ainai iwalo hinahinali? Wuwuna

nigele teya howahowana yo tomowa yadi mumuga yababadi inuwahamuidi, na hesi Yaubada ibom howahowana.'

⁸ Na hesi Yeisu holanai bada yadi nuwatuwu ihanapuiya'o, ta iwalo, 'Hava vehabana neta dova amnuwanuwatuwune?' ⁹ Mata vedova teina peupeunane vehabana yawalone, "Yam mumuga yababadi bada yanuwahamuidi'o", bo yawalo, "Utowolo na yam aba'eno u'avalai ta ulau?" ¹⁰ Na mata amhanapui ebeha yau Tomowa Moihagu mayagu lolina bale'uwai na tomowa yadi mumuga yababadi yanuwahamuidi.' ¹¹ Eeta peupeunane ainai iwalo, 'Yau teina yawalowalone, utowolo, yam aba'eno u'avalai ta ulau yam dalavai'.

¹² Eeta itowolo yo yana aba'eno i'avalai ta bodaowa mehediya imamahalavane. Tenem ainai boda maudoidi nuwadi ipwanopwano na Yaubada hino'owei, hiwalo, 'Paihowa teina abanuwapwanopwano. Wau mai ehebo ta'itane.'

Yeisu Livai iyogaei
(*Madiu 9:9-13; Luke 5:27-32*)

¹³ Mulitai Yeisu imahalavauyo Galili le'awai, ta hinage boda hitau'ahaiyama ta iveve'itane aidiyai. ¹⁴ Na yana ve'ita ive'ovi ta ilaulau na ehebo takesi ana tauvai i'itane takesi abapaihowa vadana ainai imiyamiya. Towahonane yehana Livai, na tamanane Alipiyosi. Ta Yeisu iwalo, 'Livai, umulitaegau!' Eeta Livaiwa itowolo na Yeisu imumulitaeine. ¹⁵ Eena Yeisu mayana taumulitao hilaoma Livai yana vadai habi ai, na boda Yeisu himulitaei, hiya tauyababa dova

takesi ana tauvaiwo, yo tupwadi tauyababa hinage, na maudoidi Yeisu mayana taumulitao baidadiyao himiyamiya.

¹⁶ Haugana himiyamiya Palisi yadi lolina adi tauve'itao hi'i'itane, ta Yeisu ana taumulitaone aidiyai hipanivila, hiwalo, 'Hava vehabana yami tauve'itane takesi adi tauvai yo hinage yabayababadi tupwadi baidanao hi'ai'ai toyawane?'

¹⁷ Na Yeisu walone teina ibenedi ta iwawalone, 'Hiya ausaladi taulaumulamula nigele nuwadi, na tauvala hesi nuwanuwadi taulaumulamula. Yau yalaoma nigele ebeha taunamwanamwa a'ava vehabadi, na hesi tauyababao yahaguidi.'

*Yeisu yana walo ai'ai ana ve'ahihi vehabana
(Madiu 9:14-17; Luke 5:33-39)*

¹⁸ Ta Yoni tau'abiye bapitaiso ana taumulitao yo hinage Palisiwo ai'ai ainaena hive'ahihi yadi tapwalolo vehabana, eeta tupwadi tomowa Yeisu ainai hilaoma na hiwalo, 'Yoni ana taumulitao yo hinage Palisiwo adi taumulitao hive'ahihi ai'ai aidiyena, na vedova ta am taumulitaone nigele hiyave'ahihine?'

¹⁹ Eeta Yeisu walo vegevegediyena aidiyai iwalo, 'Vedova, ilowoinanei yo tawahola ana tauvinunuwo hive'ahihi ebe tautawahola towahona baidadi himiyamiya? Nigele ta'i! Wuwuna iya baidadi ta maudoidi hiyalialiyaya. ²⁰ Na hesi amnuwatuwu avivini ebeha hauga ilalaoma yo tautawahola ana alehao hivaivehulu mata hinuwayababa yo hive'ahihi ai'ai aidiyena.'

21 Ta ehebo hinage walo vegevegedi imohedi, iwalo, 'Nigele howahowana yo ale'o vauvauna tupwatupwana luwuluwu miyamiyana ta'aibadi'auhi mata dova ta itavapulipulihhi mwala'ina. 22 Na hinage nigele howahowana waini vauvauna tahiwai 'wapi abahiwa miyamiyana aidiyai, mata dova ilotapulihhi yo waini na abahiwa tayepaipahedi, na hesi tahiwai abahiwa vauvaudi aidiyai.'

*Yeisu Tapwalolo ana tauloina
(Madiu 12:1-8; Luke 6:1-5)*

23 Tapwalolowai Yeisu mayana taumulitao tanovi holanaena hilaulau ta ana taumulitaone witi patuna hipupudi ta hi'ai'aidi. 24 Na Palisiwone hi'i'itadine ta Yeisu ainai hiwalo, 'Taubada, vedova ta am taumulitao Tapwalolo ana loina hiho'eho'ene?'

25 Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Buki Ve'ahihi ainai hilelelene Deivida vehabana na ebe amvahili amhanapui ebeha iya ma'ana geluwo hivahali mwala'ina. 26 Ta Yaubada yana vadai iluwu ta beledi ve'ahihi ivai ta hi'a'aine. Beledinane ana loina ebeha taupwaoli a'ava adi talam ta hi'ai. Na bada ta'i hivahali alili, eeta taupwaoli mwala'ina yehana Abayada italamwei ta hi'a'aine.'

27 Yeisu hinage iwawalo aulidine, iwalo, 'Yaubada Tapwalolo imohegita yada namwanamwa vehabana, nigele ebeha ita ipaihowagita Tapwalolo vehabana. 28 Eeta yau Tomowa Moihagu, Tapwalolo ana tauloina.'

3

Towaho nima giyogiyona (Madiu 12:9-14; Luke 6:6-11)

¹ Mulitai Yesu iwuyoma vada tapwalolo ainai ta nemai ehebo towaho nimana giyogiyona ilolobaine. ² Na Palisiwone Yesu hi'ita'ita sipwai na ebe towahonane i'abiye namwanamwa Tapwalolowai mata hive'ewai. ³ Ta Yesu towahonane ainai iwalo, 'Utowolo ta uhaema'. Na towahonane itowolo ta ihahaene.

⁴ Na Yesu babadaone iwalo aulidine iwalo, 'Teina yagu panivila alimiyai, aiteya paihowa namwanamwana alidai? Tapwalolo ainai tomowa tahaguidi bo ta'abiye yababadi? Tahaguidi bo tayemwalowoidi?' Ta yana walone nigele hiyayemaiha. ⁵ Ta Yesu mayana modo'ini ivinunu gwaigwaipile aidiyai, yo mayana nuwayababa yadi ulu'uluyaiyai vehabana, ta towahonane ainai iwalo, 'Nimam utuwu', ta towahone nimana ituwu ta inanamwanamwane.

⁶ Ainaena Palisiwone himahalava ta Helodi yana bodao baidadiyao hi'ulewahi vedova na ebe Yesu hi'oiye mwalowoi.

Boda Galili le'awanai

⁷ Ainaena Yesu itauvehuludi ta mayana taumulitao hidobi Galili le'awanai, na boda mwala'ina himumulitaeine. ⁸ Bodawone teina Yesu wasanane hibenalei ta Galiliyena yo Yudeyaena yo Yelusalemaena yo Idumeya tupwanaena yo Yolidani hali tupwanaena na tupwadi dalavaone Taya yo Saidoni vahalidiyena hitatau'ahaiyamane.

9-10 Ta Yeisu tauvalao i'abiye namwanamwadi, na hesi tauvalao bagibagilidi hinoinoini habi abisawahina, eeta Yeisu ana taumulitaone aidiyai iwalo, 'Waga vehabagu amvaiyama ta ebe tomowaone besiwa hinoinoinigaune yagelu wagai'.

¹¹ Na tomowaone aidiyai alu'aluwa yababadi hiluwu'o, ebe Yeisu hi'ita, hibe'u pwagogo mehenai na hiwuiwui, hiwalo, 'Owa Yaubada Natuna'.

¹² Na Yeisu ilaugagayowedi, iwalo, 'Havena amwalowalo mahalava ebeha yau Yaubada Natuna'.

*Yeisu hitau 12 ivesinuwaidi
(Madiu 10:1-4; Luke 6:12-16)*

¹³ Mulitai malapo'ewana ainai ihae ta ana taumulitaone ivesinuwaidi iyogaedi ta hihahaene ainai. ¹⁴ Ta aidiyai iwalo, 'Omiu am tau¹² yavesinuwaigomiu na baidaguwao tamiyamiya, yo mulitai abo yavetamalegomiu tupwana dalava aidiyai, amguguya, ¹⁵ na wahiyalaena alu'aluwa yababadi tomowa aidiyena amheusili mahalavaedi'.

¹⁶ Na yehadiyao teina: Saimoni (iya hinage hiyogayogaei Pita); ¹⁷ na hinage Yemesa matahina Yoni, hiya Sebedi natunao, na Yeisu iyogaedi yehadi Tutu natunao; ¹⁸ na hinage Andulu yo Pilipi yo Batolomiu yo Madiu yo Tomasi yo vali Yemesa, iya Alipiyosi natuna, yo Tadiusa yo vali Saimoni, iya tau'awa pa'ipa'i mwala'ina Isileli yana miyawahi Loma ainaena vehabana, ¹⁹ na hinage Yudasa Isakaliyota, iya howola mata Yeisu ihuhulaei.

*Yeisu na Tomodulele
(Madiu 12:22-32; Luke 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Mulitai Yeisu iwuyo yana dalavai, na boda imwala'i alili hitau'ahaiyama, ta nigele howahowana Yeisu mayana taumulitao hi'aiyawasi yo hi'ai. ²¹ Na yana huhuwone hibenalena'o ebeha Yeisu nigele iya'aiyawasi towoi, ta hilau habi lauvaiyama, wuwuna hinuwatuwui hiwalo, 'Bada iyauyaule'o'.

²² Na loina ana tauve'itao tupwadi bada Yelusalemaena hidobima ta Yeisu yana paihowa mwala'ina hi'itaya'o ta hiwalo, 'Towaho teina yana paihowa ana ita dova alawaiwone yadi taubada, neta Tomodulele yana wahiyaena alu'aluwa yababadi iheuheusilidi'.

²³ Na Yeisu tomowaone iyogaedima ta aba'ita aidiyena ive'ita aidiyai, ipanivila, iwalo, 'Nigele howahowana Tomodulele ebeha iya ana bodao aidiyai ive'aleha'. ²⁴ Na hinage iwalo, 'Ebe teya abaloina ainai tomowaone hiwahei na hibom hilo'alehauyowedi mata abaloinane itapiya yo ibe'u. ²⁵ Hinage dova ebe huhu ehebo na hiwahei yo hibom hilo'alehauyowedi mata hitapiya yo yadi miya iyababa. ²⁶ Tomodulele hinage dova ebe mayana bodao hibom hilo'alehauyowedi mata yana abaloinane ibe'u yo i'ovi ta'i.

²⁷ 'Aba'ita hinage towaho wahiwhiyalana, neta Tomodulele yana vada, nigele howahowana ehebo yaiya iluwu tauwhiyalane yana vadai yo yana tobwatobwa i'aluhewai. Na hesi ebe ehebo towaho gulawa ainaena tauwhiyalane nimanane yo aenane ipai mugaiyedi na mulitai

howahowana iluwu yana vadai yo yana tobwa-tobwa i'aluheवाई.

²⁸ 'Eeta teina yawalo ili'ilimani alimiyai ebeha tomowa yadi pwanoliwo yo yadi walo yababana maudoina Yaubada mata inuwahamuidi, ²⁹ na hesi ebe yaiya Alu'aluwa Ve'ahihi i'awa yababaei, Yaubada nigele howahowana inuwahamui, na mumuga yababanane ainai mata imiya vateyai'.

³⁰ Teina Yeisu yana walo wuwuna tomowa hiwalowalo ebeha ana tauhaguwede neta Tomodulele.

*Yeisu hinana yo tahinao ainai hilalaune
(Madiu 12:46-50; Luke 8:19-21)*

³¹ Yeisu hinana na tahinao hilaoma ta maseleyai hitowolo, na walo a'ava hivetamalei vadai ta ebeha Yeisu imahalavama aidiyai. ³² Na tomowaone Yeisu vahalinai himimiyane hiwalo auli, 'Taubada, hinam yo tahimwao maseleyai na ebeha nuwanuwadi owa'.

³³ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Yaiyadiwo yede hiya tahiguwao yo hinagune?' ³⁴ Na hiya vahalinai himimiyane ivinuvununuidi na iwalo, 'Teina hiya hinagu yo tahiguwao. ³⁵ Ebe yaiyadiwo Yaubada yana nuwatuwu himulimulitaei hiya tahiguwao yo nuhuguwao yo hinage hinaguwao.'

4

*Walovegevegedi patu vehabana
(Madiu 13:1-9; Luke 8:4-8)*

¹ Mulitai hinage Yeisu iwuyoma Galili le'awanai habi guguya na boda mwala'ina hitau'ahaiyama ainai, eeta ehebo waga i'ava'avai ainai igelu ta imimiyane na bodaone le'awai

hitowotowolo. ² Na Yeisu walovegevegedi bahudi aidiyena ive'ita tomowa aidiyai na iwalo, ³ ‘Ambenalei! Taupaihowa ehebo yana tanoviyai ilau ta holanai patu ivevehuludine, ⁴ na tupwana patuwone amwahai hibe'u, eeta lowolowo hi'itadi ta hi'aitulu hi'a'aidine. ⁵ Tupwadi hibe'u toputopu malagaigaimana ainai ta hi'ini mwayamwayau, wuwuna toputopu habuluna bada, ⁶ na mahana i'alahidi ta hiwelai wuwuna patune lamlamdine nigele toputopune gwagwamanane hiyalobai. ⁷ Na tupwana haihaili womawomalidi aidiyai hibe'u ta hi'ini mwalomwalowoi, ta nigele howahowana yo hi'aino, wuwuna haihaili womawomalidi hiwahiyala ta hipaiye mwalowoidine. ⁸ Eena tupwadi patu toputopu namwanamwana ainai hibebe'une, na hi'ini na himwala'i ta hi'aino, eeta tupwadi ainodi hibagibagili alili, na tupwadi ahipuwai, na tupwadi nigele hiya'aino ili'ilimani.’

⁹ Ta Yeisu aidiyai iwalo, ‘Ebe matalinamiu walo teina ambenalei’.

Hava vehabana Yeisu iwalo vegevegedine

¹⁰ Mulitai bodaone hilo'uhagwali na Yeisu ibom imiyamiya, ta tupwadi tomowa na ana taumulitaowowa hitau tuwelo wone baidadiyao hilaoma ta Yeisu ainai hipanivila, hiwalo, ‘Yam walovegevegediwone hava adi masele?’

¹¹ Na Yeisu iwalo, ‘Omiu bada Yaubada hanapu imohegomiu'o yo yana lolina holadi amhanahanapuidi, na hesi tomowa bagibagilidi nigele. ¹² Hiya walovegevegedi hibenalei na ana nuwamasele nigele hiyahanapui, na hinage

ana hanapu hibehabeha na nigele howahowadi hilobai. Eeta hinage nigele howahowana yadi pwanoliwone aidiyena hinuwabui na Yaubada inuwahamuidi.'

*Walovegevegedi patu vehabana ana livahi
(Madiu 13:18-23; Luke 8:11-15)*

¹³ Ta Yeisu aidiyai iwalo, 'Vedova yagu walovegevegedi teina nigele amyanuwamasele awa? Yede vedova mata tupwana walovegevegedi teina dova annuwamaseleine?

¹⁴ 'Taupaihowane Yaubada yana walo ivehulu budebudeyanaei. ¹⁵ Tupwadi patuwa hibe'u amwahai dova tomowa hiya Yaubada yana walo hibenalei na Tomodulele ilaoma aidiyena ivaivehuludi.

¹⁶ 'Hinage dova patuwone malagaigaima ainai hibe'ube'u, ebeha tomowadine Yaubada yana walo hibenalei mayadi yaliyaya hitatalamne, ¹⁷ na nigele lamdine iyayaiyai yo iya'abidobi, eeta hauga habuluna ainai himiyamiya, yo ebe aiteya hauga ainai Yaubada yana walo ana yemidi vehabana vitai nuwana alehao hilobai mata hibe'u mwayamwayau.

¹⁸ 'Na patuwa haihaili womawomalidi aidiyai hibebe'uwa dova tomowaowa hiya Yaubada yana walo hibenalei, ¹⁹ na wasawasa yo bale'u yana paulao adi nuwatuwu aidiyena Yaubada yana walo hinuwapwanopwanowei eeta nigele howahowana hi'aino.

²⁰ 'Na patuwa toputopu namwanamwana ainai hibebe'uwa dova tomowaowa hiya mayadi atetalam Yaubada yana walo hibenalei, ta ainodi namwanamwadi. Tupwadi ainodi bagibagili

alilidi, na tupwadi ahipuwai na tupwadi nigele hiya'aino ili'ilimani.'

Walovegevegedi lampa vehabana
(Luce 8:16-18)

²¹ Yeisu hinage alidiyai iwalo, 'Havena lampa ala'alahina walata yo halabi ainaena ta'oi'oihamui, na hesi maseleyai tamwauwi ta imasele. ²² Ta ebe ginauliwo dawadawanidi abo mata maselenane i'abiye mahalavaedi yo ta'itadi. ²³ Ebe matalinamiu walo teina ambenalei.'

²⁴ Na hinage, 'Amnuwatuwu avivini yo walo ambenali ili'ilimanidi, wuwuna ebe omiu hava am'aiyauya mata dova ana maiha amvai na hesi ma'ana yemutulai. ²⁵ Wuwuna ebe yaiya ainai Yaubada yana tobwatobwa, mata tobwatobwanane ilauhepoiyei. Na ebe yaiya ainai nigele Yaubada yana tobwatobwa, mata hava namwanamwana ainai imiyamiya Yaubada ainaena ivaivehuludi.'

Walovegevegedi venuvenu vehabana

²⁶ Yeisu hinage iwalo, 'Yaubada yana paihowa nuwana yana lolina tomowa aidiyai dova hinage venuvenu towaho yana tanoviyai i'umaidi, ²⁷ na towahonane boniyai ehebo ehebo i'eno na i'ahubena itowolo, na venuvenuwone hi'ini'ini yo hihaihaili, na hesi yadi ini wuwuna nigele iyahanapui. ²⁸ Wuwuna toputopu iya iloina yadi ini yo yadi aino vehabana, ²⁹ na mulitai abo ainona ihuna tau'abi tanoviwa ivetuwuni yo ilau'eli.'

Walovegevegedi patu habuluna vehabana

³⁰ Yeisu hinage iwalo aulidi iwalo, ‘Vedova Yaubada yana Abaloina walovegevegediyena ya'abiye masele alimiyai? ³¹ Nuwana teina dova ehebo aiwa patuna ainai yawalo yepatu neta magimagi vebabana. Magimagi patuna habuluna, ³² na ebe ta'umai na i'ini yo ive'aiwa mwala'i, mata lagalaganao mwala'idi imwauwidi, ta lagalaganao logulogudiyai lowolowo yadi abatowa.’

*Yeisu yana walovegevegedi bagibagilidi
(Madiu 13:31-34)*

³³ Yeisu yana guguya aidiyai walovegevegedi bagibagilidi aidiyena ive'ive'ita, yo ebe tomowa aidiyena howahowana hihanapui. ³⁴ Iya hauga bagibagilidi walovegevegediyena iguguya bodao aidiyai, na yana hevahevaliwone hibom aidiyai walovegevegediwone ilivalivahidi.

*Yeisu yaumai yo bagodu iloinaedi
(Madiu 8:23-27; Luke 8:22-25)*

³⁵ Lavilaviyai Yeisu yana guguya wagaena ive'ovi ta ana taumulitaone aidiyai iwalo, ‘Amgeluma yo ta geyo'awa vali tupwai’.

³⁶ Higelu na boda le'awai hilaugabaidi, na tupwana waga hinage baidadiyao, ³⁷ na 'wav-ilivili mwala'ina itowama, ta bagodu wagai ihiwado'odo'owei ta muhamuhana hihanene. ³⁸ Na Yeisu waga aiyiuwai ana uludai bada imwauwiya'o ta i'eno i'iwahi'o, na ana taumulitaone hivavanoine ta hiwalo, ‘Taubada, utowolo ta uhaguigita mata dova ta tamwalowoi’.

³⁹ Eeta Yeisu itowolo ta yaumai yo bagodu iloinaedi, iwalo, ‘Badagi ulaumwau yo

udaumwali!' Eeta yaumai itowalaumwau, na ni'u maudoina idadaumwaline. ⁴⁰ Na ana taumulitaone aidiyai iwalo, 'Hava vehabana ammemehuehine? Vedova nigele amyayemidiyegau?'

⁴¹ Na nuwadi hipwanopwano na himeheuhi, ta hibom aidiyai hiwalo, 'Towaho havahava teina ta yaumai yo bagodu alinana hibenalei yo himumulitaeine?'

5

Yeisu alu'aluwa yababadi iheusili mahalavaedi (Madiu 8:28-34; Luke 8:26-39)

¹ Haugana higeyo'awa ta hiluwu Gelasinewone yadi gadowai, ² ta wagaena Yeisu i'aitulu magu-maguwai, na towaho ehebo ilolobaine alu'aluwa yababana ainai imiyamiya, yana abamiya guda ainaena imahalava, na gudanane tomowa adi magai.

³⁻⁴ Na towaho teina mwalona tomowa hitowoi ebeha hipai gulawa pwawapwawati ainaena, na nigele howahowadi, wuwuna hauga maudoina gulawaone iwutuwutuhidi nimanaena yo aenaena, na nigele yaiya howahowana yo i'abi avivini, na ilauvehuludi ta ilau nu'ulai, ⁵ na ana boniyai yo ana ahubena magaiyai yo oya aidiyai ilohalohagali, na hauga maudoina gaima ainaena italatalauyoi.

⁶ Na towahonane Yeisu bada amwaha daodaowena i'itaya'o, eeta isagena ta Yeisu mehenai ipwagogo, ⁷ na ilohagali iwalo, 'Yeisu yo, owa Yaubada Tauwahiyala Natuna, hava utowotowoi ta mata upaihowai aliguwai?'

Badagi! Yaubada yehanaena ya'awanoi alimwai ta havena u'abi'abiye muyagau.'

⁸ Walo teina i'a'ataine wuwuna Yeisu bada ainai iwalo'o, 'Alu'aluwa yababam, towaho teina ainaena umahalava'. ⁹ Na Yeisu hinage ipanivila alu'aluwane ainai iwalo, 'Vedova yehamne?'

Ta iya iwalo, 'Yehaguwede Bagibagilimai, wuwuna amaboda towaho teina holanai amiyamiya'. ¹⁰ Na i'awa'awanoi wahiwhiyala Yeisu ainai iwalo, ebeha havena abamiyane tenem ainaena ivetavetamale mahalavaedi. ¹¹ Na tupwanane ainai maheya bagibagilidi hidumudumuli oyai. ¹² Ta alu'aluwa yababadine hi'awanoi Yeisu ainai hiwalo, 'Uvetamalegai yo aluwu maheya tenem holadiyai'. ¹³ Na Yeisu italamwedi ta alu'aluwaowa towahone ainaena himahalava ta maheyaowowa aidiyai hiluluwune, eeta maheyaowowa hiyauyaule ta maudoidi hisagena budebudeyana ta tapatapa ainai higavai ta ni'uwai hihahanene. Na maheyaowa adi bagibagili dova 2000.

¹⁴ Maheyaone adi tau'ita aviviniwone yadi meheuhiyena hidena ta hilalaune dalavai, ta ginauliwowa hi'i'itadiwa maudoina hiwalo mahalavaedi dalava mwala'idi yo dalava habuludi tomowadiyao aidiyai. Na dalavaowa taniwagadiyao hilaoma yo ebeha hiya mehediyyena moihana hi'ita.

¹⁵ Na Yeisu ainai hilaoma ta towahowa hi'i'itane, mugai alu'aluwa yababadi holanai himiyamiyawa bada inamwanamwa'o ta ale'o ili'waya'o na imiyamiya. Tenem ainai maudoidi himeheuhi.

¹⁶ Hi'ita i'ovi, na tauvinunuwone tomowa aidiyai hi'aubabadaei vedova towahonane in-amwanamwane, na vedova maheyaone yadi mwalowoi.

¹⁷ Na dalava taniwagadiyao hivetuwuni tenem ainaena ta Yeisu hisosomanaei ebeha yadi dalava ilaugabaei. ¹⁸ Eeta Yeisu idobidobi wagai habi gelu, na towahowa wau i'a'abiye namwanamwawa Yeisu ainai i'awanoi iwalo, 'Taubada, howahowana yamulitaego?'

¹⁹ Na Yeisu iwalo, 'Nigele howahowana, na hesi uwuyo yo ulau yam huhu aidiyai na Yaubada yana atemuyamuyaena i'a'abiye namwanamwagone u'aubabada ta hibenalei'.

²⁰ Na towahonane ilau abaloina Dekapolisi ana dalava 10 aidiyai, ta Yeisu yana paihowa wahiwhiyaladi vehabadi iyeyewasane, na tomowa maudoidi hibebebenaleine ta nuwadi ipwanopwano.

Yeisu waiwaihiu bwau i'abiye namwanamwadi (Madiu 9:18-26; Luke 8:40-56)

²¹ Yeisu mayana taumulitao higeyo'awauyo ta boda mwala'ina hitau'ahaiyama le'awai.

²² Eena ehebo towaho yehana Yailo iya vada tapwalolo ana tau'ita avivini ilaoma ta Yeisu ilobai na mehenai ipwapwagogone, ²³ ta i'awanoi wahiwhiyala, iwalo, 'Taubada, natugu waihiuna ana lovala ivitai moiha, na iya bada gamahine, na nuwanuwagu ulaoma na u'abisawahi ta inamwanamwa, na havena imwalomwalowoi'.

²⁴ Eeta Yeisu baidana hilaulau, na boda mwala'ina himulimulitaedi na hi'uha'uhauyoidi

amwahai. ²⁵ Na bodaone holadiyai ehebo waihiu ma'ana lovala. Lovalanane neta 'wahina isagesagenaei bolimai 12. ²⁶ Mwalona tau'abiye namwanamwao bagibagilidi aidiyai yana mane maudoina ive'ovidi, na hesi ana lovalane imwalamwala'i.

²⁷⁻²⁸ Waihiunane Yeisu imumulitaeine wuwuna mwalona wasana ibenalena'o, ta atenai inuwanuwatuwu iwalo, 'Ebe bada Yeisu ana ale'o a'ava ya'abitowoi mata yanamwanamwa'. Eeta itauvahali ta ana ale'o i'a'abitowoine. ²⁹ Na 'wahinana yana sarena ilaumwau ta'i, ta ibom tauna holanai ilautowoi ebeha bada inamwanamwa'o.

³⁰ Yeisu bada ilautowoiya'o ebeha wahiyala ainaena imahalava'o ta i'ita gwaipile ta boda ipanivilaedi iwalo, 'Yaiya agu ale'o i'a'abitowoine?'

³¹ Ta ana taumulitaone hiwalo auline, 'Taubada, bada u'itaya'o boda hinoinoihamuigo na hi'uha'uhauhi na owa upanivila, "Yaiya i'abitowoigaune?"'

³² Na Yeisu i'ita'ita behabeha tomowa ahipudiyai yo ebe i'ita yaiya ainai yana wahiyala igegeyo'awane. ³³ Na waihiunane ibom yana namwanamwa wau ilolobaine ihanapuiya'o, ta ilaoma mayana batutuli yo mayana meheuhi na ipwagogo mehenai, ta iwalo mahalava moiha ebeha iya ipapaihowaine.

³⁴ Na Yeisu iwalo, 'Natugu, yam yemidi ainaena unamwanamwa'o. Utowolo na mayam yaliyaya ulau. Yam lovala maudoina bada i'ovi'o.'

³⁵ Haugana Yeisu i'au'aubabada waihiune ainai, tupwadi tomowa Yailo yana vadaena

wasa hilawenama ta hiwalo, ‘Natumwa bada yawahina i'ovi'o, na havena hinage tauve'itane yana hauga ugabagabaei’.

³⁶ Na Yeisu wasane ibenalei ta Yailo ainai iwalo, ‘Havena u'alu'alugavai na hesi uyemidiyegau’.

³⁷ Eeta Yeisu boda maudoidi i'auhidi havena himulimulitaei na bada ana taumulitao hitau tonuga baidanao, neta Pita yo Yemesa matahina Yoni. ³⁸ Hilau ta Yailo yana vadai himahama-halava, na woe yo dou mwala'ina holanai hibebenaleine.

³⁹ Na Yeisu iluwu ta iwalo aulidine, ‘Hava vehabana amdoudoune na amwoewoene? Gamahinene nigele iyamwalowoi na hesi i'eno i'iwahi'o.’ Ta himaluwei, ⁴⁰ na hesi Yeisu iheusilidi ta himahalava na gamahine tamana yo hinana yo ana taumulitaowa hitau tonugawa Yeisu baidadi hiluwu gamahinewa yana aba'eno ainai. ⁴¹ Ta Yeisu gamahinene nimanai i'abi na iwalo, ‘Talita kumi’. Na ana bui, ‘Gamahine utowoloma’.

⁴² Na itowolo mwayamwayau ta ilowolowouhi, wuwuna iya ana bolimai 12 ilobaiya'o. Na maudoidi nuwadi ipwanopwano moiha. ⁴³ Eena Yeisu i'auhidi iwalo, ‘Havena teya yaiya ainai amwalowalo mahalava yagu paihowa teina vehabana, na hesi gamahinene ana am'atububuni ta i'ai’.

6

*Nasaletiwone Yeisu hisosomanaei
(Madiu 13:53-58; Luke 4:16-30)*

1 Na Yeisu iwuyo yana dalavai, na ana taumulitaone himumulitaeine. 2 Ta Tapwalolowai yadi vada tapwalolo ainai iluwu, ta ivetuwuni ive'ive'ita, na tomowa hibenalei, ta maudoidi nuwadi ipwanopwano yana hanapu, yo yana paihowa vehabadi, na hiwalo, 'Towaho teina havaena yana hanapune ilolobaine? Na hinage paihowaone wahiwahiyaladine nimanaena ipaipaihowaidine havaena yana wahiuala ilolobaine?' 3 Na hinage hiwalo, 'Towaho teina iya kapentawa awa? Na hinana Meli yo tahinao Yemesa yo Yosepa, yo Yudasi, yo Saimoni, yo hinage nuhunao baidadao tamiyamiya awa?' Vehabana tomowa Yeisu hisosomanaei.

4 Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Tauwalo mahalavao adi ve'ahihi hilobalobai vali dalava aidiyai. Na hiya yadi dalavai nigele adi ve'ahihi, wuwuna hiya yadi bodao yo yadi huhuwo hisosomanaedi.' 5-6 Na Yeisu nuwana ipwanopwano wuwuna tomowa nigele hiyayemidiyei, eeta nigele howahowana na paihowa wahiwahiyaladi ipaihowaidi. Ta bada tauovalao bwaubwaudi i'abisawahidi ta hinanamwanamwane.

Yeisu ana taumulitaone ivetamaledi habi paihowa

(Madiu 10:1, 5-15; Luke 9:1-6)

Yeisu ita'i'ili dalava aidiyai, ive'ive'ita. 7 Na ana taumulitao hitau 12 iyogaedima ta iloinaedi yo ebeha bwaubwau hita'i'ili dalava aidiyai, na hinage laina yo wahiuala imohedi ta ebe howahowadi alu'aluwa yababadi tomowa aidiyena hiheusili mahalavaedi, 8 ta yana guguya ainai

iloinaedi, iwalo, ‘Havena ehebo hava amvaivai. Havena ai'ai nuwana peha nuwana mane tamahina vehabana. Neta bada yami digona nimamiyai,⁹ yo aemi adi huma aml'i'wadi na hesi havena ami ale'o bwauna amvaivai.’

¹⁰ Na hinage iwalo aulidine, ‘Ebe aiteya vada ainai hiyogaegomiu yo ainai amluwu, vadanane ainai amvetaumana ana higa dalavanane amlaugabaei. ¹¹ Na ebe hinage dalava tupwana aidiyai ammahalava, na tomowadine nigele hiyayogaegomiu, yo hinage nigele yami guguya hiyabenedi, dalavadine gawaladine aemiyena am'oiyeholudi na amlaugabaidi, yo ainaena amve'itadi ebeha mata vitai aidiyai imahalava.’

¹² Eeta ana taumulitaone hita'i'ili dalava bagibagilidi aidiyai, ta higuguya ebeha tomowa yadi mumuga yababadi hita'wata'wataedi na hinuwabui, ¹³ yo hinage alu'aluwa yababadi tomowa aidiyena hiheusilidi, yo tauvalao maudoidi woloiyena hihaudi ta hinanamwanamwane.

*Yoni tau'abiye bapitaiso yana mwalowoi
(Madiu 14:1-12; Luke 9:7-9)*

¹⁴ Yeisu wasana tomowa hivetala au'aubabadaei tupwa maudoina aidiyai, ta wasawasa Helodi ibebenaleine tupwadi tomowa hiwalowalo ebeha ‘Yoni tau'abiye bapitaiso mwalowoiyena bada itowolouyo'o ta mayana wahiyala ipaipaihowa’. ¹⁵ Na tupwadi hiwalo, ‘Iya Elaitiya’. Na tupwadi hinage hiwalo, ‘Iya tauwalo mahalava ehebo dova tauwalo mahalavao mugamugaidi’.

¹⁶ Helodi hinage Yeisu wasana bada ibenalena'o ta iwalo, 'Nuwana iya Yoni tau'abiye bapitaisowa, mwalona ya'o'oiye mwalowoiwa na bada itowolouyo'o'.

¹⁷ Wuwuna mwalona Helodi Yoni i'abi avivini ta vada paipaiyai imwauwi, na Yoni ana abi'avivini wuwuna neta ehebo waihiu yehana Helodiyasa, Helodi tahina Pilipi asolena na Helodi ihaloi, ¹⁸ na Yoni Helodi iwalo auline ebeha, 'Tenem nigele mumuga namwanamwana, wuwuna tahim asolena uhaloi'.

¹⁹ Na Yoni yana guguya teina vehabana waihiuwa Helodiyasa inuwayababa moiha ta nuwanuwana na Yoni i'oiye mwalowoi, na nigele howahowana ²⁰ wuwuna Helodi inuwavi ebeha Yoni towaho dumwaluna na Yaubada yana tau-paihowa ehebo, eeta Helodiwa Yoni ive'ahihiyei, na hauga bagibagilina Helodi nuwanuwana na Yoni yana walo ibenabenalei ta vehabadi i'aluwagavai.

²¹ Mulitai Helodiwa yana ahubena labahina imahalava ta Helodiyasa bada amwaha inuwatuwu lobaiya'o Yoni ana oiyemwalowoi vehabana. Ahubena labahinane ana abanuwatuwu avivini mahulina hipapaihowai, ta tupwana taumanao hiyogaedima habi ai. Taumanaone neta gabemani adi tauloinao, yo tau'alehao adi taumugaiwo yo tupwadi Galili dalavanaone adi babadao. ²² Hauganane Helodi ma'ana taumanao hi'ai'ai, Helodiyasa natuna waihiuna iluwuma ta selowena i'abiye yaliyayadi. Eeta Helodi vahalawa ainai iwalo yemidi, iwalo, 'Ebe aiteya ginauli nuwanuwam

u'awanoiwegau mata yatalamwei alimwai'. ²³ Na hinage iwalo hae i'awa tamada, iwalo, 'Moiha yawalo yemidi hava nuwanuwam yamohego, ebe yagu abaloina vehabana u'awanoi mata tupwana yamohego.'

²⁴ Eeta vahalanane imahalava ta ilau hinana ainai ipanivila, iwalo, 'Hinagu, hava yam nuwatuwu ta wasawasa ainai ya'awanoi?'

Na hinana iwalo, 'Wasawasa uwalo auli uwalo, "Nuwanuwagu Yoni tau'abiye bapitaiso ulu'uluna'".

²⁵ Vahalawa ilau mwayamwayau ta iwuyo wasawasa ainai, na iwalo, 'Nuwanuwagu teina ta'i Yoni tau'abiye bapitaiso ulu'uluna gaeba ainai umwauwi, na umohegau'.

²⁶ Ta Helodi inuwayababa moiha, na nigele howahowana yo ita'wata'wata, wuwuna wau bada iwalo yemidi'o taumanaone mehediya.

²⁷ Eeta vada paipai ana tau'ita'ita avivini ehebo iloinaei ta ilau Yoni gadona habitomna. Ainaena tau'ita aviviniwa vada paipaiyai ilau ta Yoni gadona itotomne, ²⁸ eena ulu'ulunawa gaeba ainai ido'oi ta ilawenama, vahalawa imohei, ta ivai ilalaune hinana ainai.

²⁹ Na Yoni ana taumulitao yana mwalowoi wasana hibenalei ta hilaoma Yoni taunane hivai himamagaiyeine.

Yeisu bodao iveve'aidine

(Madiu 14:13-21; Luke 9:10-17; Yoni 6:1-14)

³⁰ Yeisu yana tauyewasao hitau 12 bada hiwuyoma'o na Yeisu ainai yadi paihowa yo yadi ve'itao maudoina hi'aubabadaedi. ³¹ Na tomowa bagibagilidi hilaolaoma yo hiwuyowuyo, ta

nigele howahowana na Yeisu mayana taumulitao hi'aiyawasi yo hi'ai, eeta aidiyai iwalo, 'Tupwa teina talauvehulu na talau ehebo tupwa balabala awawai yo tenem ainai tupwana am'aiyawasi'.³² Eena waga ainai higelu ta hilau ehebo balabala awawa ainai.

³³ Na bodaone Yeisu mayana taumulitao yadi gelu hi'itaya'o ta hihanapuiya'o tupwa yehana ainai hilalaune, eeta hiya yo dalava bahudi tomowadi hinage baidadiyao amwahaena his-agenata himahalava mugai tupwanane ainai.

³⁴ Na mulitai abo waga iduna, Yeisu i'aitulu maguwai, ta boda mwala'ina namonamowai i'itadine, na i'atemuyamuyaedi wuwuna hiya bada dova sipiwo nigele adi tau'ita aviviniwo, eeta ivetuwuni na hanapu bahuna aidiyena iveve'itane aidiyai.

³⁵ Na lavilaviyai ana taumulitaone hilaoma ta Yeisu ainai hiwalo, 'Taubada, tupwa teina balabala awawa na bada mahana ihugu'o, ³⁶ boda teina uvetamaledi hilau adi higimwala dalavao yo vadao vahalidiyai aidiyena'.

³⁷ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Vedova? Omiu mata nigele amyave'aidi awa?'

Na ana taumulitao hiwalo, 'Taubada, nigele howahowamai, wuwuna maudoidi adi ana maiha nuwana 2000 kina dova'.

³⁸ Yeisu ipanivilaedi iwalo, 'Viha beledi alimiyai? Amlau ambeha.'

Eeta bada hilobaiya'o, ta Yeisu hiwalo auline hiwalo, 'Beledi nima'ehe'ehebo na yama bwau alobaidi'o'.

³⁹ Eeta Yeisu ana taumulitao iloinaedi yo bodao hiyemiyadi boda yo boda awahiyai. ⁴⁰ Hiwaheidi ta himimiyane, boda tupwadi tomowa 100, yo boda tupwadi tomowa 50.

⁴¹ Ta beledi nima'ehe'ehebo yo yama bwau ivaidi ta Tamana ainai itamayahi na i'awa yawwedo ai'aiwone vhabadi, na i'abitomwahidi ta ana taumulitao imohedi ta hi'aiyauyanedi. Na hinage yama bwauwa dova i'abitomwahidi. ⁴² Maudoidi hi'ai ta hi'ai i'iwahi. ⁴³ Na beledi yo yama uleyadi hitau'ahaiyama ta boha 12 hi'oiye mwaudine. ⁴⁴ Tau'aiwone towatowaho a'ava adi bagibagili 5000 dova.

*Yeisu ni'u ewanaena ilalaune
(Madiu 14:22-23; Yoni 6:15-21)*

⁴⁵ Mulitai ana taumulitao iloinaedi ta wagai higelu, na Yeisu iwalo, 'Amgelu ammagai Bedesaida hali tupwai na yabom teinai bodaone yawalo hiwuyo yadi dalavai'.

⁴⁶ Ta higelu na Yeisu bodaowa ivetamaledi i'ovi, na ihae oyai habi awanoi Yaubada ainai.

⁴⁷ Bada iboni'o na ana taumulitao ni'u awawai hiwohewohe, na hesi Yeisu ibom magumaguwai ⁴⁸ i'itadi yadi wohe ainaena hitapiya'o, wuwuna wau yaumai mehediyaena ilaolaoma. Muhamuhana na i'ahubena Yeisu ni'une ewanaena ilaolaoma, ta ebe vahalidiyaena ilau.

⁴⁹ Tenem ainai Yeisu ana taumulitaone maudoidi Yeisu hi'ita ni'une ewanaena ilaolaoma na hinuwanuwatuwu ebeha iya alawai, ⁵⁰ ta himeheuhi mwala'ina. Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Havena ammeheheuhi. Yau ta'i, am'atepatu.'

⁵¹ Ta wagai igelu baidanao na ni'u idadaumwawane. Na nuwadi ipwanopwano, ⁵² haugana boda iveve'aidine nigele hiyanuwamasele wuwuna atedi mehedi igibu.

*Taulovalao i'abiye namwanamwadi tupwa
Genesaleta ainai
(Madiu 14:34-36)*

⁵³ Higeyo'awa tupwa Genesaleta ainai ta le'awanai hiluwu, na yadi waga tenem ainai hilowom ta hihahaene. ⁵⁴ Hihae na dalava taniwagadiyaone Yeisu hi'atai, ⁵⁵ eeta hisagesagena ta hilau dalava maudoidi aidiyai, ta taulovalao hipageidima mayadi halabi Yeisu ainai, aiteya tupwa ainai hibenalena'o ilalau na boda himulimulitaei.

⁵⁶ Ta Yeisu ita'i'ili tupwa bagibagilidi aidiyai, tupwana dalava mwala'idi yo dalava habuludi yo oyao aidiyai, na tomowa bahudi yadi tau'asiyebwao hilawedima ta abamaketi aidiyai hiha'waha'wa ta hi'awanoiyeine hiwalo, 'Taubada howahowana yo yama tau'asiyebwaone am ale'o papalinane hi'abitowoi?' Na Yeisu aidiyai italam, ta ana ale'o hi'abisawahi na hinanamwanamwane.

7

*Yudeyaone tubudiyao yadi mumuga
(Madiu 15:1-9)*

¹ Palisiwone yo lina ana tauve'itao tupwadi hinage Yelusalemaena hilaoma ta Yeisu ainai hitau'ahai, ² ta hi'ita lobaidi Yeisu ana taumulitao tupwadi hi'ai'ai, na nigele nimadi

hiyauwadi, eeta hi'ulumiyaedi. ³ Wuwuna Palisiwone yo hinage Yudeyaone maudoidi yadi mumuga tubudiyao aidiyena neta dova: Mugai nimadi hiuwa ili'ilimanidi na abo mulitai hi'ai. ⁴ Na hinage ebe maketi ainaena hilaoma nimadi hiuwa mugaiyedi, mulitai hi'ai. Na hinage lolina bahudi tubudiyaone aidiyena gaeba yo vedi yo walata adi uwa vehabadi himulitaedi.

⁵ Eeta teina Palisiwone yo lolina ana tauve'itaone Yeisu ainai hipanivila, hiwalo, 'Hava vehabana am taumulitaone tubudao yadi lolina nigele hiyave'ahihiyedi, na manima bi'ibi'idi hi'ai'ai?'

⁶ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Tau'oyama omiu! Mwalona Aisaya tauwalo mahalava vehabamiu iwalo mahalava, na Yaubada yana walone hilelene teina dova:

"Tomowaone teina hopadiyena hive'ahihiyegau, na atediyena nigele.

⁷ Na hinage aliguwai hitapwatapwalolo oyama, wuwuna yadi ve'itao yau nigele aliguwena, na hesi tomowa bada yadi nuwatuwuwena." '

⁸ Ta Yeisu iwalo aulidi hinage, iwalo, 'Moiha ta'i, yami mumuga yababadi aidiyena Yaubada yana lolina ammwaudawanidi, na tubumiyao hesi yadi mumuga ammulimulitaedi'.

⁹ Na hinage iwalo, 'Amhanapu moiha ta yami paihowa ainaena; Yaubada yana lolina amta'wata'wataedi na hesi tubumiyaone yadi mumuga am'abi avivinidi. ¹⁰ Mugai Mosese Yaubada yana lolina iwalo mahalavaena'o, iwalo, "Tamam yo hinam uve'ahihiyedi". Na hinage iwalo, "Ebe yaiya tamana nuwana hinana i'awa

yababaedi, ilowoinane yo am'oiye mwalowoi".
¹¹ Na omiu yami ve'ita oya'oyama teina dova,
 "Ebe ehebo yaiya tamana yo hinana iwalo aulidi
 iwalo, 'Yagu tobwatobwa bada yatalamwena'o
 Yaubada ainai ta ve'ave'ahihina, ainaena nigele
 howahowana yo yahaguigomiu.'" ¹² Teina yami
 loina ainaena tomowa yadi hagu tamadiyao yo
 hinadiyao aidiyai am'au'auhidi. ¹³ Tubumiyaone
 yadi loina teina ainaena, yo yami ve'ita bag-
 ibagilidi dova aidiyena, Yaubada yana loina
 amyepaipaihiyei.'

Tomowa adi abiyeyababa
(Madiu 15:10-20)

¹⁴ Bodaone iyogauyowedima na iwalo auli-
 dine, 'Yagu walo teina maudoimiu ambenaledi
 na amnuwamasele: ¹⁵⁻¹⁶ Nigele teya hava
 iyamiyamiya ebe ta'ai na hi'abiye bi'igita, na
 hesi nuwatuwuwo atedaena hilaolaoma hiya
 howahowana hi'abi'abiye bi'igita.'

¹⁷ Eeta Yeisu mayana taumulitao bodaone hi-
 lauvehuludi ta vadai hiluluwune, na ana tau-
 mulitaone hipanivilaeine hiwalo, 'Howahowana
 yam walo vegevedine tomowa aidiyai ebe
 ulivahi alimaiyai?'

¹⁸ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Nuwana omiu hi-
 nage yami nuwatuwu nigele iyamasele awa?
 Ainaede nigele amyahanapui ebeha hava ta'ai
 na iluwu holadai mata nigele iya'abiye bi'igita,
¹⁹ wuwuna nigele atedai iyalau na hesi diyada
 a'ava ainai iluwu, na mulitai abo ilau mohomoho
 ainai.' (Yeisu yana ve'ita teina ana hanapu,

ebeha nigele teya ai'ai laulaugagayona, na hesi maudoina howahowana ta'ai.)

²⁰ Yeisu hinage iwalo, 'Hava tomowa atediyena imahamahalava howahowana i'abiye bi'idi, ²¹ dova mehe'ayo, aivavali, yemwalowoi, pwanoli, ²² aiduma, nuwatuwu bi'ibi'idi, oyama, abimaitawahola, alomagigili, vetalapili, nuwahae, na talinatui. ²³ Teina nuwatuwu yababadiene tomowa holadiyena himahamahalava na hi'abi'abiye bi'idi.'

*Ehebo waihiu yana yemidi Yeisu ainai
(Madiu 15:21-28)*

²⁴ Tenem ainaena Yeisu itowolo na ilalaune Taya yo Saidoni tupwadiyaone aidiyai, ta ehebo vada ainai iluwu, wuwuna nigele nuwana yo tomowa hihanapui yana laoma vehabana. Na hesi nigele howahowana yo imiya aidawani, ²⁵⁻²⁶ wuwuna ehebo waihiu Yeisu yana laoma wasana ibenalena'o. Na waihiunane nigele Yudeya tomowana na hesi iya Pinisiya waihiuna tupwa Siliya holanaena, na natuna waihiuna bada alu'aluwa yababana i'abiye yababaya'o, eeta hinana ilaoma ta Yeisu ainai ipwagogo aitulu, ta i'awanoiyeine yo ebe alu'aluwa yabanawa natuna ainaena iheusili mahalavaei.

²⁷ Na Yeisu iwalo, 'Ilowoinanei ta hedaheda adi yamohe mugaiyedi, na nigele howahowana hedaheda adi yavai ta edewa yamohedi'.

²⁸ Na waihiune iwalo, 'Ehewa Taubada, na hesi edewa vatavata elauhanaena hedaheda adi mugumuguna ainaena hi'ai'ai'.

²⁹ Na Yeisu iwalo, 'Neta walo moiha. Utowolo na uwuyo yam vadai, alu'aluwa yababana natum

ainaena imahalava'o ta bada inamwanamwa'o.'
³⁰ Eeta itowolo ta ilalaune yana vadai, na natunane ilobai yana aba'eno ainai, bada inamwanamwa'o.

Yeisu tautalina 'wabali i'abiye namwanamwa

³¹ Yeisu Taya ilaugabaei na ilalaune Saidoni, na hinage ibuidi'wa Dekapolisi tupwanaone aidiyena ta imahalava Galili ni'una ainai. ³² Na ehebo towaho hilauvaiyamane Yeisu ainai iya talinana 'waba'wabalina, na hinage guguguna. Yeisu hi'awanoiyei yo ebeha i'abitowoi na inamwanamwa.

³³ Na Yeisu towahonane ilauvai ta bodaone aidiyena hitatauwahine hibom, na Yeisu nimana towahowa talinanai imwauluwuwedi, na mulitai ibom nimana ihowai, na towahone memenana i'a'abitowoine. ³⁴ Ta Yeisu i'ita hae galewai na atemuyamuyaena iwalo auli iwalo, 'Epapata', neta ana bui 'Ulotaho'e'. ³⁵ Eeta towahonane talinana hilotaho'e, na hinage memenana bada inamwanamwa'o, yo howahowana i'aubabada na ibenali ili'ilimani.

³⁶ Yeisu tomowa i'auhidi ta ebeha havena yana paihowawa hiwalowalo mahalavaei. Na laugayone nigele hiya'ita avivini, na hesi hiyewasaei tomowa aidiyai. ³⁷ Ta hiya bada hibenalena'o nuwadi ipwanopwano mwala'ina na hiwalo, 'Yana paihowa maudoina namwanamwana na abanuwapwanopwano, wuwuna talina 'wabali i'abiye maseledi, na gugugudi i'abiye dumwaludi ta hi'au'aubabada'.

8

*Yeisu boda 4,000 iveve'aidine
(Madiu 15:32-39)*

¹ Hauga tenem ainai boda mwala'ina hinage hitau'ahaiyama Yeisu ainai, na nigele adi. Ta ana taumulitao iyogaedima na aidiyai iwalo, ² 'Tomowa teina ya'atemuyamuyaedi, wuwuna bada ahubena tonuga teinai baidaguwao amiyamiya, na nigele adi. ³ Ebe mavahalidi yavetamaleuyoidi mata amwahi hitai, wuwuna tupwadi amwaha daodaowena hilalaomane.'

⁴ Eena Yeisu ana taumulitaone ainai hiwalo, 'Vedova balabala awawa teina, na mata vedova tomowaone adi talobaine?'

⁵ Ta Yeisu ipanivilaedi iwalo, 'Viha ami beledi-wone?'

Na hiwalo, 'Beledi 7'.

⁶ Eeta boda iloinaedi ta bale'uwai himimiyane, na beledi 7 ivaedi, na vehabadi i'awa yauwedo Yaubada ainai, ta i'abitomwahidi, na ana taumulitao imohedi, yo tomowa aidiyai higuyauwei ta hi'a'aine.

⁷ Tupwana yama habuludi hinage himiyamiya, ta Yeisu vehabadi i'awa yauwedo ta ana taumulitao iloinaedi hinage higuyauwedi tomowa aidiyai.

⁸ Eeta maudoidi hi'ai ta hi'ai i'iwahi na mulitai uleya hitano'ahaiyama ta boha 7 hi'oiye mwau-dine. ⁹ Na bodaone adi bagibagili 4000 dova.

¹⁰ Tenem ainai ivetamaleuyoidi, na mayana taumulitao himwayamwayau ta yadi wagai higelu, ta Dalimanuta tupwanaena hilalaune.

Palisiwone nuwanuwadi ve'ive'ilala hi'ita

¹¹ Palisiwone hilaoma, ta Yeisu ainai hi'awa pa'ipa'i'i, ta hitowoi yo ebeha ve'ive'ilala ehebo ipaihowai vebabadi na hi'awa moiha ebeha yana wahiyala Yaubada ainaena ilaoma. ¹² Na Yeisu mayana nuwayababa aidiyai iwalo, 'Vedova ta yaso teina omiu nuwanuwamiu ve'ive'ilala, na hesi mata nigele ve'ive'ilala amya'ita'. ¹³ I'ovi na itauvehuludi na wagai igeluyo ta higegeyo'awane hali tupwai.

*Helodi yo Palisiwone yadi ve'ita dova beledi ana aba'abiyeseha
(Madiu 16:5-12)*

¹⁴ Adi tamahina nigele hiyavai wuwuna hinuwapwanopwanowedi, na beledi ehebo ta'i wagai itutupwane. ¹⁵ Ta Yeisu ivenuwamwauwedi iwalo, 'Palisiwone yo Helodi adi beledi ana abiyeseha ainaena am'ita avivinigomiu'.

¹⁶ Eeta taumulitaone hibom aidiyai hiwalo, 'Nuwana Yeisu yana walo wuwuna ada tamahina tanuwapwanopwanowei'.

¹⁷ Na Yeisu yadi nuwatuwu bada ihanapuiya'o ta iwalo, 'Hava vebabana amwalowalo ebeha nigele ami tamahina? Neta nigele vebabana yayawalo. Nuwana howola manuwapwanopwanomiu, ta nigele howahowana yo yagu walo amhanapuidi. ¹⁸ Mamehemiu na hesi nigele amya'ita, na hinage matalinamiu, na hesi nigele amyabenedi, ainaede nigele howahowana amnuwatuwu avivinidi yagu paihowa bodaone adi ve'ai vebabana awa? ¹⁹ Hauganane beledi nima ehe'ehebo ainaena tomowa 5000 yaveve'aidine, na tupwa viha boha amtatano'ahaidine?'

Ta hiwalo, 'Boha 12'.

²⁰ Na Yeisu ipanivila hinage, iwalo, 'Na hauganane beledi 7 ainaena tomowa 4000 yaveve'aidine, na tupwa viha boha amtatano'ahaidine?'

Na hiwalo, 'Boha 7'.

²¹ Eeta Yeisu iwalo, 'Omiu besiwa yami nuwatuwu nigele hiyamasele'.

Yeisu taumehe gibugibu i'abiye namwanamwa

²² Mulitai Bedesaida ainai hilaoma, ta towaho taumehe gibugibu tomowa hilauvaiyama Yeisu ainai, ta hi'awanoiyei yo ebe i'abitowoi na in-
amwanamwa. ²³ Na Yeisu taumehe gibugibuwa nimanai i'abi ta ilauvai, na dalavanane ainaena himahalava. Ta Yeisu towahonane mehena iwulaidi na nimanaena mehena i'abitowoidi na iwalo, 'Howahowana hava u'itadi?'

²⁴ Na towahonane ivinuvinu ta iwalo, 'Tomowa ya'itadi na adi ita dova aiwa hilowolowouhi'.

²⁵ Na Yeisu hinage towahonane mehena i'abitowoiuyoi, ta ivinunuyo, mehena himasele moiha, na ginauli maudoidi i'itadine. ²⁶ I'ovi na Yeisu ivetamalei, iwalo, 'Havena uwuyowuyo dalava mwala'ina ainai, na hesi ulau yam vadai'.

*Pita iwalo mahalava Yeisu vehabana
(Madiu 16:13-20; Luke 9:18-31)*

²⁷ Tenem ainai Yeisu mayana taumulitao hila-
lalau Sisaliya Pilipai dalavanao vehabadi, na amwahai ana taumulitao aidiyai iwalo, 'Vedova tomowa yadi walo vehabagu ebeha yau yaiya?'

²⁸ Na ana taumulitaone hiwalo, ‘Tomowa tupwadi hiwalo ebeha owa Yoni tau'abiye bapitaiso, na tupwadi hiwalo ebeha owa Elaitiya, na tupwadi hiwalo ebeha owa tauwalo mahalava mugamugaina teya’.

²⁹ Eena hinage ipanivilauyowedine, ‘Na omiu vedova yami nuwatuwu ebeha yau yaiya?’

Na Pita iyemaiha iwalo, ‘Owa Besinana towahona’.

³⁰ Na Yeisu ivenuwamwauwedi, iwalo, ‘Havena yaiya ainai amwalowalo mahalavaegau’.

Yeisu iwalo mahalava yana mwalowoi vebabana

(Madiu 16:21-28; Luke 9:22-27)

³¹ Hinage ivetuwuni yo hava howola abo ilobai ive'itaei aidiyai, iwalo, ‘Yau Tomowa Moihagu howola abo muya mwala'ina yalobai. Wuwuna babadaone yo taupwaoliwone mwala'idi yo lolina ana tauve'itao mata hisosomanegau, yo hi'oiye mwalowoigau, na ahubena tonuga dagelanai abo yatowolouyoma.’ ³² Yeisu yana walo teina ainaena imwau mahalavaena'o yana mwalowoi vebabana. Na Pita Yeisu ilauvai ta baidana hilau lovai, ta iwalo tomtom ebe havena ginauliwone teina himahamahalava Yeisu ainai.

³³ Na Yeisu i'ita gwaipile ta ana taumulitao ivinuvinunuidi, ta Pita iwalo yagai, iwalo, ‘Owa Tomodulele, teina ta'i ulaugabaigau, wuwuna yam nuwatuwu tomowa yadi nuwatuwu na nigele Yaubada yana nuwatuwu dova’.

³⁴ Eeta Yeisu boda maudoidi yo ana taumulitao baidadiyao iyogaedima ta aidiyai iwalo, ‘Yaiya

ebe nuwanuwam na umulitaegau, ilowoinanego na yam nuwatuwu uta'wata'wataedi yo hinage am aiwa lagalagana u'avalai ta umwalowoi, neta dova agu mulita ana amwaha. ³⁵ Na ebe yaiya yawahina inuwavi, mata yawahinane ivetau'wadalele. Na ebe yaiya vehabagu yo wasa namwanamwana vehabana yawahina italamwei na imwalowoi, iya mata yawahina moiha ilobai. ³⁶ Ebe yada wasawasao mwala'idi bale'uwai talobaidi neta ginauli awa'awawa, na hesi ginauli mwala'ina neta yawahida moiha. ³⁷ Wuwuna ebe yawahida moiha tavetau'wadalele, nigele hinage teya ana miyalae iyamiyamiya. ³⁸ Yau Tomowa Moihagu, na ebe yaiya owa vehabagu uhinimaya na uuvalaegau, yaso teina yababadi na pwanopwanolidi mehediya, howola abo yauvalaego, hauganane Tamagu yana wasawasa pigapigabuna ainaena yawuyoma yana tausagenawasaone baidaguwao.

9

¹ 'Na hinage yawalo ili'ilimani alimiyai ebeha tupwadi alimiyena havena ammwalomwalowoi ana higa Yaubada yana lolina wahiwahiyalana imahalava yo am'ita'.

*Yeisu ana ita udoina
(Madiu 17:1-13; Luke 9:28-36)*

² Ahubena 6 hi'ovi, na Yeisu ana taumulitao tonuga ilauvaidi, hiya Pita yo Yemesa yo Yoni, ta baidanao hihahaene oya ehebo ewanai ta hibom himiyamiya, na hi'i'itane Yeisu ana oleya pigapigabuna, ³ na ana ale'owone hihewahewa

moiha, ana ita nigele ehebo yaiya bale'uwai howahowana yo ale'o i'abiye masele yo ana hewa dova. ⁴ Na hinage Elaitiya yo Mosese himahalava ta Yeisu baidadi hi'au'aubabada.

⁵ Ta Pita Yeisu iwalo auline, iwalo, 'Taubada, yada miya teina namwanamwana, eeta yami gwau tonuga a'abidi, ehebo owa, ehebo Mosese, na ehebo Elaitiya'. ⁶ Neta Pita bada iwalowalo awa'awawa wuwuna ma'ana geluwone himeheuhi'o.

⁷ I'ovi na yaloyalovi hinage i'aituluma ta i'oighamuidine, na yaloyalovine ainaena ehebo alinana hibebenaleine, iwalo, 'Teina Natugu moi-hana. Yana walowo ambenedi.'

⁸ Ta himwayamwayau hi'ita'ita'auhi, na Yeisu bada ibom na nigele teya hava hiya'ita.

⁹ Eeta oyaena hi'ai'aitulu, na Yeisu ilaugagayowedi, iwalo, 'Ginauliwone wau am'i'itadine, havena tomowa aidiyai amwalowalo mahalavaedi ana higa yau Tomowa Moihagu mwalowoiyena yatowolouyoma'.

¹⁰ Ta laugagayowa hinobuwei, na hibom hi'au'aubabada hiwalo, 'Yana walowone towolouyo vehabana vedova ana hanapu?'

¹¹ Na Yeisu ainai hipanivilane hinage, hiwalo, 'Hava vehabana lolina ana tauve'itao hiwalo, ebeha Elaitiya ilaumugaima mulitai abo Besinana ilaoma?'

¹²⁻¹³ Na Yeisu iwalo, 'Ehe, Elaitiya iya ebeha ilaumugaima yo ainaena ginauli maudoidi i'abiye dumwadumwaludi. Na hesi Elaitiyawa bada ilaoma'o, na hesi tomowa hipaihowa yababana ainai hava yadi nuwatuwu, dova Buki

Ve'ahihi iwalo mahalavaena'o. Na hinage yau Tomowa Moihagu, Buki Ve'ahihi iwalo mahalavaegau ebeha muya mwala'ina yalobaidi yo hinage tomowa hisosomanaegau?'

Ehebo gama ana lovala

(Madiu 17:14-20; Luke 9:37-43)

¹⁴ Mulitai oyaena hi'aituluma ta ana taumulitao maudoidi hilobauyoidi yo boda bagibagilidi baidadiyao, na hinage lolina ana tauve'itao baidadiyao hiveve'awa pa'ipa'i'i.

¹⁵ Na hauganane bodaone Yeisu hi'ita, nuwadi hipwanopwano mwala'ina, ta ainai hisagena mwayamwayau habi velauwei.

¹⁶ Na Yeisu yadi ve'awapa'ipa'i'i vebabana ipanivila, iwalo, 'Hava vebabana am'au'aubabadane?'

¹⁷ Na ehebo towaho bodaone aidiyena Yeisu ainai iwalo, 'Taubada yadi ve'awapa'ipa'i'i wuwuna natugu, alu'aluwa yababana ainai ta nigele howahowana yo i'aubabada, na hesi am taumulitao nigele howahowadi yo hi'abiye namwanamwa. ¹⁸ Na ana lovalane

tupwana hauga alu'aluwa yababana yana paihowaena itai na awanaena gwalagwalabuho himahamahalava, yo ivesalatau'i'i eena ibatubatutuli. Na am taumultaone bada ya'awanoiyedi'o yo ebeha alu'aluwa yababana gama ainaena higabae mahalavaei, na nigele howahowadi.'

¹⁹ Ta Yeisu aidiyai iwalo, 'Omiu yede vedova? Ta nuwamiu hipwanopwano aliline! Bada yami nuwapwano ainaena ya'abitau'wata'o. Hola gamanane amlauvaiyama, ya'ita.'

20 Eeta gamanane hilawei ainai, na alu'aluwa yababana Yeisu i'i'itane, eeta i'abilauwi ta gamawa itai, na bale'uwai ibe'u, na ibatubatutuli na awanaena gwalagwalabuho imahamahalava.

21 Na Yeisu gama tamana ainai iwalo, 'Aiteya hauga ainai yana lovala ivevetuwunine?'

Na tamana iwalo, 'Yana hauga heda ainaena.

22 Ebe itai hauga tupwana ainai igebeuyoi aiwa ala'alahidi aidiyai, na tupwana hauga we'aha ni'uni'udi aidiyai igebeuyoi yo muhamuhana i'oiye mwalowoiuyo.'

23 Na Yeisu towahonane iwalo auline, 'Bada uwalo ebe howahowana, awa? Na hesi unuwatuwu avivini ebe tayemidi, ginauli maudoina malamalaidi alidai.'

24 Tenem ainai towahonane iwalo mwala'i, iwalo, 'Bada yayemidi'o, na nigele yemidi moiha. Nuwanuwagu yo yagu yemidi u'abiye wahiyala.'

25 Na Yeisu boda maudoidi hisagesagenama i'itadine, eeta alu'aluwa yababana iwaloweine, iwalo, 'Owa alu'aluwa yababam yam paihowaena gama iyauyaule, yaloinaego yo utauvehulu ta'i, yo havena hinage ehebo hauga uluwuluwuyo ainai'.

26 Eeta alu'aluwawa iwuiwui ta gama i'abiye tai, ta ibatubatutuli mwala'ina, na alu'aluwa yababana ainaena imahalava ta ilalaune. Na bodaone gama hi'i'itane ana ita dova imwalowoi, na himeheuhi ta hiwalo, 'Bada imwalowoi'o'.

27 Na Yeisu gama nimanai i'abi ta i'abiye towolone, bada inamwanamwa'o.

28 Mulitai Yeisu mayana taumulitao hiluwu vadai, ta nemai hibom. Eena ana taumulitaone

Yeisu ainai hiwalo, ‘Taubada, vedova ai ta nigele howahowamai yo alu'aluwa yababana aheusili mahalavaei?’

²⁹ Na Yeisu iwalo, ‘Nigele teya hava ainaena alu'aluwa yababadi taheusilidi. Neta ta'i awanoiyea Yaubada ainai.’

*Yeisu yana mwalowoi vehabana i'au'aubabada
(Madiu 17:22-23; Luke 9:43-45)*

³⁰ Yeisu mayana taumulitaone dalavanane hitauvehulu. Ta Yeisu nigele nuwanuwana boda hihanapui aiteya ainai hilalau, ainaede Galili ana amwahanaena hilalaune, ³¹ ta ana taumulitao ive'itadine yana mwalowoi vehabana, iwalo, ‘Howola yau Tomowa Moihagu agu tauhuhulawa abo ihuhulaegau agu alehao aidiyai yo hi'oiye mwalowoigau, na ahubena tonuga tuluhanai abo yatowolouyo’. ³² Na yana aubabadane vehabana nigele hiyahanapui, na hesi nigele ainai hiyapanivila, wuwuna himeheuhi.

*Tauloina iya taumulita
(Madiu 18:1-5; Luke 9:46-48)*

³³ Bada dalava Kapeneum ainai himahalava ta vadai hiluluwune, ta nemai Yeisu ipanivila ana taumulitao aidiyai iwalo, ‘Aiteya ginauli vehabana am'awa'awa pa'ipa'i'i amwahi?’ ³⁴ Na hihinimaya ta nigele hiyayemaiha, wuwuna yadi awapa'ipa'i'i neta ebeha yaiya aidiyena ivetaumugai.

³⁵ Eeta Yeisu imiya na hitau 12 iyogaed-ima na ive'ita aidiyai, iwalo, ‘Ebe yaiya owa nuwanuwam ta alimiyena uvetauloina

ilowoinanego na ubom umwau aituluyowego yo uvetaupaihowa am geluwo vehabadi’.

³⁶ Ta ehebo gama ilauvaiyama ta ahipudiyai ivetowolo na i'atuhapwali ta iwalo aulidine, ³⁷ iwalo, ‘Ebe yaiya owa gama teina dova u'awa taumanaei yau vehabagu, neta yau hinage ya'awa taumanaego, na nigele ebeha yabom aliguwai, na hinage agu tauvetamale Yaubada baidagu u'awa taumanaegai’.

Ebe yaiya iya nigele iya'ale'alehaegita iya ih-aguhaguigita

(Luke 9:49-50)

³⁸ Yoni ivetuwuni na iwalo, ‘Taubada, ehebo towaho a'i'tane yehamwena alu'aluwa yababadi iheuheusilidi, eeta alaugagayowei, wuwuna towahonane nigele yada boda’.

³⁹ Na Yeisu hesi iwalo, ‘Havena amlaulaugagayo. Wuwuna ebe ehebo yaiya ginauli wahi-wahiyaladi yehaguwena ipaipaihowaidi, nigele mata iyahinaligau. ⁴⁰ Ebe yaiyadiwo nigele hiyave'alehaegita hiya ada haguwo.

⁴¹ ‘Na hinage amnuwatuwu avivini neta ebe gadomiu imagumaguni na yaiya bwahi ivenu-magomiu wuwuna omiu Besinana yana bodao, iya ana maiha namwanamwana howola abo ilobai.

Hava i'abiye yababagita

(Madiu 18:6-9; Luke 17:1-2)

⁴² ‘Ebe yaiya itowoi na agu tauyemidi teya heda teina dova na i'abiye be'u, towahonane nuwana waihiunane ilowoinanei na gaima

mwala'ina gadonai hihipwai ta magaimana hivehanene ni'uwai.

⁴³⁻⁴⁴ 'Hinage ebe nimam i'abiye be'ugo ilowoinanego yo utom vehulu. Neta nigele ana yababa ebe manima tomtomna mata yawahim namwanamwana ulobai. Na hesi iyababa alili alimwai ebe manima bwaubwaum na higabae aituluwego dalava ala'alahina ainai, tupwanane ainai aiwa nigele yana ababoho.

⁴⁵⁻⁴⁶ 'Yo hinage ebe aem i'abiye be'ugo ilowoinanei utomvehulu. Neta nigele ana yababa teya ebe ae ehe'ehebom mata yawahim namwanamwana ulobai. Na hesi yababa'alili alimwai ebe ma'ae bwaubwaum na higabae aituluwego dalava ala'alahina ainai.

⁴⁷ 'Mehem hinage dova, ebe i'abiye be'ugo uwunihivehulu ta'i, wuwuna nigele ehebo hinage ana yababa ebe mamehe ehe'ehebom mata Yaubada yana Abaloina ulobai. Na hesi yababa alilina alimwai ebe mamehe bwaubwaum higabae aituluwego dalava ala'alahina ainai. ⁴⁸ Tupwanane ainai wesoweso hi'ai'aidi na nigele yadi aba'ovi, na aiwa ala'alahina nigele yana ababoho.

⁴⁹ 'Ainaena tomowa maudoidi aiwa ala'alahina i'abiye namwanamwadi dova yagahu ai'ai i'abi'abiye namwanamwa.

⁵⁰ 'Yagahu ginauli namwanamwana na ebe ana lautowoi isawali nigele howahowana yo inamwanamwauyo. Ta ilowoinanegomiu yo yami mumuga ambom amlautowoidi adi amna dova amvelauwegomiu ehebo ehebo ainai.'

10

Vinawahe vehabana (Madiu 19:1-12)

¹ Yeisu tupwanane itauvehulu, ta Yudeya yana tupwaena ilalaune, ta igegeyo'awane bwahi Yol-idani hali tupwanaena, ta boda mwala'ina hitau'ahaiyama ainai, na hinage mumuganawa dova ive'ita aidiyai.

² Na Palisiwone hilaoma ta nuwanuwadi yo Yeisu hitowoi, eeta ainai hipanivila hiwalo, 'Taubada vedova yada loina vinawahe vehabana? Howahowana yo towaho mwanena ivinawaheyei?'

³ Na Yeisu iwalo, 'Vedova Mosese loina imomohegomiune?'

⁴ Na Palisiwone hiwalo, 'Mosese italam yo ebe towaho nuwanuwana ivinawahe, mugai pepa ainai yana ta'wata'wata iwalo mahalava, eena mwanena imohei ta ebe ivinawaheyei'.

⁵ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Mosese loina neta ilelelene omiu yami nuwapwanopwano vehabana. ⁶ Na hesi amnuwatuwu avivini Yaubada yana yemasele mugai ainaena tomowa bwau iyemaseledine towahona na waihiuna. ⁷ Teina wuwuna towaho tamana yo hinana ilauvehuludi na asolena baidana himiyabwau, ⁸ yo hitau bwauwone taudi ehebo ta'i. Mwalona hitau bwau himiya wahiwahi na teina hauga bada hive'ehebo'o. ⁹ Yaubada bada imwauwauwedi'o, eeta nigele howahowana yaiya teya iyemiya wahiyedi.'

¹⁰ Na mulitai Yeisu mayana taumulitao hiwuyoma vadai ta taumulitaone hipanivilauyowei

vinawahe vehabana. ¹¹ Na Yeisu iwalo aulidine, 'Ebe yaiya towaho asolena ivinawaheyei na itawahola geyo'awa vali waihiu ainai, towaho teina mwanena mugamugaina ainai ipaihowai yababana, wuwuna ipwanoli. ¹² Na hinage ebe waihiu asolena ivinawaheyei na itawahola geyo'awa vali towaho ainai, waihiunane ipwanoli'o.'

*Yeisu hedaheda iwalo velauwedi
(Madiu 19:13-15; Luke 18:15-17)*

¹³ Tomowa hedaheda hilawedima Yeisu ainai ta ebe i'abi aidiyai. Na hesi ana taumulitaone hedahedaone hi'auhidi. ¹⁴ Na Yeisu ana taumulitao i'itadi ta ihinahinabodaidi iwalo, 'Havena hedaheda amlaulaugagayowedi, na hesi amlalamwedi yo aliguwai hilaoma, wuwuna hedaheda teina dova Yaubada yana Abaloina ilowoinanedi moiha. ¹⁵ Moiha ta'i ebe yaiyadiwo nigele dova teina hedahedaone yadi yemidine, nigele mata Yaubada yana Abaloina ainai hiyaluwu.'

¹⁶ Eeta Yeisu hedahedaone i'avalaidi ta nimana imwau aidiyai, na iwalo velauwedine.

*Wasawasa vehabana
(Madiu 19:16-30; Luke 18:18-30)*

¹⁷ Yeisu itowolo ta ebeha ilau, na ehebo towaho isagenama ta ipwagogo Yeisu mehenai na iwalo, 'Taubada, yahanapuiya'o ebeha owa tauve'ita namwanamwana, eeta hava mata yapaihowai ta ebe yawahi miyamiya vateyaina yalobai?'

¹⁸ Na Yeisu towahonane iwalo auli iwalo, 'Vedova ta u'awa namwanamwaegaune? Nigele teya yaiya namwanamwana; neta bada Yaubada

ibom. ¹⁹ Na Yaubada yana loinao bada uhana-puidi'o, neta ebeha: Havena yemwalowoi, havena pwanoli, havena aivavali, havena ve'ewa oya'oyama, havena oyamaena tomowa yadi tob-watobwa uvaivaidi. Na hinage tamam yo hinam uve'ahihiyedi.'

²⁰ Na towahonane iwalo, 'Taubada, yagu hauga heda ainaena na teina wau loinaone teina ya-mulitaedi moiha'.

²¹ Eeta Yeisu mayana yaliyaya towahonane ivinunui, na iwalo, 'Neta ta'i ehebo ginauli i'abiye be'ugone. Uwuyo yam dalavai, yo yam tobwatobwa maudoina uvegimwalaedi, yo adi maiha u'aiyauyanei wewelohe aidiyai, na ulaoma umulitaegau, ta mulitai yam wasawasa galewai ulobai.'

²² Walo teina towahonane ibenalei na yana wasawasa mwala'ina inuwavi, ainaena nuwana iyababa moiha, ta iwuwuyone na Yeisu yana walo nigele iyamulitaei.

²³ Eeta Yeisu i'ita gwaipile ta ana taumulitao aidiyai iwalo, 'Ebe yaiyadiwo hiya mayadi wasawasa mwala'ina yadi luwu Yaubada yana Abaloina holanai ivitai'.

²⁴ Na ana taumulitao nuwadi ipwanopwano yana walo teina vehabana. Ta Yeisu aidiyai iwalo, 'Natuguwao, Yaubada yana Abaloina ana luwu ivitai alili. ²⁵ Moiha ta'i kameli iya lagulagu mwala'ina, eeta tupwana vitaina yo kameli nidili gudana holanaena iluwu, na hesi wasawasao yadi luwu Yaubada yana Abaloina ainai ivitai ali'alili.'

²⁶ Yeisu yana walo teina vehabana, ana tau-mulitao hinuwapwanopwano moiha ta hiwalo auline, ‘Ebe dova, yaiya yede howahowana na awanamwanamwane ilobai?’

²⁷ Eeta Yeisu ivinunuidi na iwalo, ‘Ginauli teina vitai ali'alilina tomowa aidiyai, na hesi nigele iyavitai Yaubada ainai, wuwuna Yaubada ainai ginauli maudoina malamalaina’.

²⁸ Na Pita iwalo, ‘Taubada, ai vedova? Wuwuna yama tobwatobwao maudoidi bada atauvehuluidi'o na amumulitaegone.’

²⁹ Na Yeisu iwalo, ‘Moiha, ebe yaiyadiwo omiu yami vadao, yo tahimiyao yo nuhumiyao yo hinamiyao yo tamamiyao yo natumiyao yo yami toputupu amtauvehuluidi, na hinage muya amlobai vehabagu na wasa namwanamwana ana walomahalava vehabana, ³⁰ ami maiha teina ta'i amlobai dova 100 vadao yo tahimiyao yo nuhumiyao yo hinamiyao yo natumiyao yo yami toputupuwo, yo hinage howola abo galewai yawahimiu miyamiya vateyaina amlobai. ³¹ Na teina ta'i taumugaiwone bagibagilidi howola abo himulita, na hiya taumulita howola abo himugai.’

Yeisu yana mwalowoi ana walomahalava tonugana

(Madiu 20:17-19; Luke 18:31-34)

³² Howola amwahai hihaehae Yelusalem vehabana, na Yeisu imugamugai, na ana taumulitao himulimulita, na mayadi nuwapwanopwano, na tupwana tomowa hinage mayadi meheuhi amwahai himulimulitaedi. Eeta ana taumulitaone hitau 12 iyoga'ahauyowedi, na ivetamaledi

hava mata imahalava ainai, ³³ iwalo, ‘Teina ta’i tahahae Yelusalem. Yau Tomowa Moihagu na agu tauhuhulane ihuhulaegau taupwaoliwo mwala’idi yo lolina ana tauve’itao aidiyai, yo yagu mwalowoi vhabana hiloina, yo mulitai abo himohegeyo awaegau nigele Yudeya aidiyai, ³⁴ yo hitalawahiyegau na hihowaigau ta balavaiyena hisapigau, yo mulitai hi’oiye mwalowoigau, na ahubena tonuga abo yatowolouyoma.’

*Yemesa yo Yoni yadi awanoi Yeisu ainai
(Madiu 20:20-28)*

³⁵ Yemesa yo Yoni, hiya Sebedi natunao, Yeisu ainai hilaoma yo ainai hiwalo, ‘Taubada, alaoma habi awanoi alimwai’.

³⁶ Na Yeisu iwalo, ‘Hava nuwanuwamiu yo yapaihowai vhabamiu?’

³⁷ Na hiwalo, ‘Nuwanuwamai na yam abaloina ainai vahalimwai amiya, ehebo nima tau-tuwamwena na ehebo nima eha'ehamwena’.

³⁸ Na Yeisu aidiyai iwalo, ‘Omiu yami awanoi teina vhabana nigele amyahanapui. Muya vedina ainaena mata yanuma, omiu howahowana amnuma? Na hinage mwalowoi ana bapitaiso vitainane abo yalobai, omiu hinage howahowamiu yo ambapitaiso?’

³⁹ Na hiwalo, ‘Howahowamai’.

Yeisu iwalo, ‘Moiha, vedinane ainaena mata yanumane, omiu hinage ainaena mata amnuma, yo hinage bapitaisone ainaena abo yabapitaiso omiu hinage dova ambapitaiso, ⁴⁰ na hesi nigele howahowagu yavesinuwa yayadiwo howola abo yagu vetauloina ainai nima tau-tuwaguwena yo nima eha'ehaguwena himiya,

wuwuna Yaubada iya yana abaloina na ivesin-uwa?’

⁴¹ Taumulitao hitau nima bwaubwau Yemesa yo Yoni yadi awanoi vebabana hibenalei ta adi modi'iniyedi. ⁴² Ta Yeisu maudoidi iyoga ahaidima na iwalo aulidine, ‘Omiu amhanapuiya'o hiya bale'uwai hiyogaedi ebeha babadao yadi tomowao hiloiloina yaiyaiyedi. ⁴³ Na omiu hesi havena hinage dova hiya ampaipaihowai. Na hesi ebe yaiya owa ebe nuwanuwam yo alimiyena uvetauloina ilowoinanego yo am geluwo vebabadi uvetaupaihowa. ⁴⁴ Yaiya hinage ebe owa nuwanuwam yo alimiyena uve-taumugai ilowoinanego yo am geluwo maudoidi vebabadi uvetaupaihowa.

⁴⁵ ‘Na yau Tomowa Moihagu yalaoma bale'uwai nigele ebeha tomowa vebabagu hipaihowa, na hesi habi paihowa tomowa vebabadi, na hinage yatalamwegau yo yamwalowoi tomowa bagibagilidi adi livahi vebabana.’

*Batimiyo mehena inamwanamwa
(Madiu 20:29-34; Luke 18:35-43)*

⁴⁶ Mulitai hilalau Yeliko ainai, na hauganane Yeisu mayana taumulitao Yeliko hilau-vehulu, boda mwala'ina hinage himulitaedi, ta taumehe gibugibu yehana Batimiyo hilolobaine, iya Timiyo natuna, na hauga maudoina amwaha papalinai imiyamiya ta i'awa'awanoi mane yo tobwatobwa vebabadi.

⁴⁷ Na Batimiyo wasa ibenalei ebeha Yeisu towaho Nasaleti ilalau, eeta Yeisu ainai

iyoga, iwalo, ‘Ae Yeisu, owa Deivida tubuna, u'atemuyamuyaegau!’

⁴⁸ Eeta tomowa maudoidi Batimiyo hi'auhi, hiwalo, ‘Ulaumwau! Havena wui!’

Na bada iwui mwalamwala'i, iwalo, ‘Owa Deivida tubuna, u'atemuyamuyaegau’.

⁴⁹ Eena Yeisu itowolo ta iwalo, ‘Amyogaenama’.

Na boda hinage hiwalo, ‘Ausala, Yeisu iyogayo-gaego’.

⁵⁰ Eeta ana abobo ivaivehuludi, na itowolo mwayamwayau ta Yeisu ainai ilalaune.

⁵¹ Ta Yeisu ainai iwalo, ‘Hava nuwanuwam yo vebabam yapaihowai?’

Na taumehegibugibuwa iwalo, ‘Taubada, howahowana yo mehegu u'abiye maseledi?’

⁵² Ta Yeisu iwalo, ‘Ausala! Teina ta'i yam yemidiyena bada mehem hinamwanamwa'o.’ Tenem ainai mehena himaseleuyo, ta amwahai Yeisu imumulitaeine.

11

Yeisu yana luwu Yelusalem ainai

(Madiu 21:1-11; Luke 19:28-40; Yoni 12:12-19)

¹ Haugana hihaehae Yelusalem vebabana na dalavao habuludi Betani na Bedipegi vahalidiyai himahamahalava, neta oya Olibe elauhanai, na Yelusalem mehediya tupwana amwaha daodaona. Eeta Yeisu ana taumulitao bwau ivetamalemugaiyedi dalavaowa habuludi aidiyai, ² na aidiyai iwalo, ‘Amlau dalava tenem mehedaine ainai, na ebe ammahalava dalavanane ainai,

lagulagu ehebo am'ita lobai aiwa ainai hilauhipwaiya'o, neta doniki vauvauna, iya nigele tomowa ainai hiyagelugelu, lagulagunane amlivahi yo amlawenama. ³ Na ebe yaiya ipanivila alimiyai na iwalo, "Hava vhabana neta lagulagune amlivalivahine?" Towahonane amwalo auli amwalo, "Taubada nuwanuwana, na hauga ahu'ahubalina ta'i abo mulitai ivetamaleuyowenama".'

⁴ Eeta hitau bwauwa hilau dalavanane ainai ta lagulagu doniki hilobai vada mehe'awanaena, na aiwa ainai hilauhipwaine, eeta hivetuwuni yo hilivahi. ⁵ Hilivalivahi na tupwana tomowa hitowotowolo vahalidiyai hiwalo, 'Hava vhabana neta lagulagune amlivalivahine?'

⁶ Hitaubwauwa hiwalo, 'Taubada nuwanuwana, yo hauga ahu'ahubalina ta'i abo ivetamaleuyowenama'. Ta aidiyai hitalamweine. ⁷ Ta lagulagunane hilauvai ta hilalaweine Yeisu ainai, na adi 'wamaena dagelana hivevehene, eeta Yeisu igelu taohani, ta ilalaune.

⁸ Na boda bagibagilidi hinage adi ale'owo amwahai hivehedi, na tupwadi aiwa lagalagadi malugulugudi higuladi amwaha ana yepasa vhabana.

⁹ Na tupwana boda adi mugai na tupwana boda adi mulita, na maudoidi Yeisu hino'ono'owei na hiwuiwui, hiwalo, 'Awalo vetuvehaeyego Taubada, Yaubada yehanaena ulaoma habi haguigai. ¹⁰ Abaloina tubumaiyao Deivida ainaena imahalavauyoma. Teina vhabana Yaubada ewa'aliliyai ano'ono'owei.'

¹¹ Ta Yeisu bada Yelusalem ainai imahalava'o ta vada tapwalolo mwala'ina ainai iluwu, ta gin-auli bahudi vada tapwalolo holanai i'i'itadine, na bada ilavilavi'o, eeta mayana taumulitao hitau 12 baidanao hiwuyo Betani ta nemai hi'e'enone.

*Yeisu aiwa iwalo yagai
(Madiu 21:18-19)*

¹² I'ahubena na hitowolo ta Betaniyena hiwuyouyo Yelusalem vehabana, ta Yeisu ivahali, ¹³ na amwaha daodaowena aiwa ana ita dova damaya maluguna i'i'itane, eeta ilau vahalinai yo nuwanuwana ebeha ainona i'ai, na hesi i'itayawa lugu a'avana, wuwuna aiwa ai'aino howola yadi hauga. ¹⁴ Eeta Yeisu aiwanane iwalo yagai, iwalo, 'Havena hinage u'ai'ainouyo yo tomowa alimwena hi'ai'ai'. Ta yana walo teina ana taumulitao hibebenaleine.

*Yeisu taugimwala iheusilidi vada tapwalolo
holanaena
(Madiu 21:12-17; Luke 19:45-48; Yoni 2:13-22)*

¹⁵ Haugana Yelusalem ainai hilaoma, na vada tapwalolo mwala'ina holanai iluwu, na tau-vegimwalao yo taugimwalao holanaena iheusili mahalavaedi, na mane ana tausenisiwo yadi tebeli i'oibuiyedi, na gabubu adi tauvegimwala yadi abamiya hinage i'oibuiyedi. ¹⁶ Na hinage vada holana ilaugagayowei yo havena tomowa mayadi maketi hilaulau vada holanaena. ¹⁷ Na ive'itadi iwalo, 'Buki Ve'ahihi ainai Yaubada yana walo hilelelene amhanapuiya'o, iwalo, "Yagu vada mata hiyogaei vada aba'awanoi tomowa

maudoidi vehabadi”, na omiu am'abigwaipile yami aba'aivavali’.

¹⁸ Na taupwaoliwo mwala'idi yo loina ana tauve'itao Yeisu yana paihowa teina wasana hibenalei, na himodi'iniyei, ta hinuwanuwatuwu vedova na hi'oiye mwalowoi, na hesi nigele howahowadi wuwuna himeheuhehi na hinage Yeisu yana ve'ita tomowa maudoidi nuwadi ivai.

¹⁹ Na bada imasigili'o, ta Yeisu mayana tau-mulitao Yelusalem hilaugabaei, ta Betani ainai hilalaune.

*Aiwawa Yeisu iwawalo yagaiwa iwelai
(Madiu 21:20-22)*

²⁰ I'ahubena na hitowolo habi wuyo Yelusalem, ta amwahai hilaulau, na Yeisu aiwawa iwawalo yagaiwa hi'itaya'o bada iwelai'o. ²¹ Eeta Pita Yeisu yana walo yagaiwa inuwatuwui ta iwalo, ‘Taubada u'ita aiwawa uwawalo yagaiwa bada iwelai'o’.

²² Na Yeisu aidiyai iwalo, ‘Ebe yami yemidi ammwauwi Yaubada ainai, omiu hinage paihowa wahiwhiyaladi ampaihowaidi.

²³ Hinage yawalo moiha alimiyai ebe yaiya owa nigele uyavenuwabwau na hesi uyemiyemidi yo hava uwalowe mata imahalava ta'i, ebe oya tenem uloinaei yo uwalo, “Umiyadobi uhanene ni'uwai,” yam walone i'awa abiye ta'i.

²⁴ ‘Eeta yawalo alimiyai ebe hava am'awanoiyei Yaubada ainai amyemidi ta'i, ta howola abo amlobai. ²⁵⁻²⁶ Hinage ebe am'awanoi Yaubada ainai ami geluwo yadi pwanoliwo amnuwahamuidi ebe hava yadi mumuga

alimiyai, yo teina ainaena Tamada galewai omiu hinage yami pwanoliwo inuwahamuidi.’

*Yeisu yana loina vehabana
(Madiu 21:23-27; Luke 20:1-8)*

²⁷ Hinage hiwuyoma Yelusalem, ta Yeisu vada tapwalolo mwala'ina holanai ilowolowouhi, ta taupwaoliwo mwala'idi yo loina ana tauve'itao yo hinage babadao hilaoma, ²⁸ ta Yeisu hipanivilaiei, hiwalo, ‘Towaho, yaiya yana loinaena ta teina dova upaipaihowaine?’

²⁹ Na Yeisu aidiyai iwalo, ‘Mugai yapanivila alimiyai na ebe amyemaiha, yau hinage yawalo auligomiu yagu loina vehabana. ³⁰ Yagu panivila teina: Yaiya yana loinaena ta Yoni tau'abiye bapitaiso ipaipaihowane? Yaubada? bo nuwana ehebo tomowa?’

³¹ Na hibom aidiyai hi'awa pa'ipa'i'iuyowedi, hiwalo, ‘Yana walo vedova mata tayemaihane? Ebe tawalo, “Yaubada ainaena”, mata iwalouyoma yo iwalo, “Abo! Hava yede vehabana ta Yoni nigele amyayemidiyei?” ³² Na ebe tawalo, “Tomowa ainaena”, mata boda hi'waunihanihaegita.’ Wuwuna tomowa bagibagilidi Yoni hiyemidiyei ebeha iya tauwalo mahalava moiha.

³³ Eeta Yeisu yana walo hiyemaiha hiwalo, ‘Nigele ayahanapui’.

Yeisu hinage aidiyai iwalo, ‘Yau havena hinage alimiyai yawalowalo mahalava yaiya yana loinaena ta teina dova yapaipaihowaine’.

12

Taubada yana tanovi ana taupaihowao (Madiu 21:33-46; Luke 20:9-19)

¹ Yeisu iwalo vegevegediyedi, iwalo, ‘Ehebo towaho yana tanovi i’umai gileipa a’ava na abwalu ipaihowai, ta gileipa yana abatam ipaihowai, na vada tanovi holanai i’a’abine, eena yana taupaihowao iloinaedi ta hi’ita’ita avivini, na iya ilau’o hali tupwai.

² ‘Na bada ai’aino ana hauga, ta taubadanane yana hevali ehebo ivetamalei ta ebeha gileipa ainona tanovi ana tau’ita aviviniwo aidiyena ivaidima. ³ Ilaulau ta nigele hiyamohei, na hesi hi’abi avivini ta hi’aitutuwei, na nimanima a’avana hivetamalei ta iwuwuyone.

⁴ ‘Taubadanane yana hevali bwauna hinage ivetamalei, ta hinage ilau aidiyai, ta hitalai vahunai, na mayana hinimaya ilalau gwaipilene.

⁵ ‘Hinage tonugana ivetamalei aidiyai ta hi’oiye mwalowoi. Na hinage bagibagilidi ivetamaleidi aidiyai, ta tupwadi hitalaidi na tupwadi hi’oiye mwalowoidi, na hinage dova bagidagilidi hi’abiye yababadi.

⁶ ‘Tenem ainai ehebo ta’i imiyamiya, iya natuna moiha, dova hinage ivetamalei aidiyai, yana nuwatuwu iwalo, “Iya ta’i natugu, mata hive’ahihyei”.

⁷ ‘Ta natunawa imahalava aidiyai, na tau’ita aviviniwo hibom aidiyai hiwalo, “Taubada teina natuna ilalaoma, na ebe ta’oiye mwalowoi, mata tanovi teina maudoina taloina”. ⁸ Eeta hi’abi avivini ta hi’oiye mwalowoi, na tanovi ainaena higabae mahalavae.’

⁹ Yeisu i'aubabada i'ovi, na ipanivila aidiyai iwalo, 'Hava mata taubadanane ipaihowai? Moiha taubadanane mata ilaoma yo taupai-howaowa i'oiye mwalowoidi, eena tanoviwa tau'ita avivini vagadi imohedi.'

¹⁰ Yeisu hinage walo vegevegedi Buki Ve'ahihi ainaena iwalo mahalavaei iwalo, 'Amnuwatuwu avivini Buki Ve'ahihi iwalo mahalava teina dova: "Logidiwa mwalona tau'abi vada hita'wata'wataeiwa, na teina hauga bada hivetowoloya'o yo ivelogidi mugai, na logidi maudoidi inamwanamwa gabaedi.

¹¹ Teina Yaubada yana paihowa abanuwap-wanopwano alidai." '

¹² Yeisu yana walo vegevegedi teina taupwaoliwone mwala'idi yo Palisiwone hibenalena'o ta hihanapuiya'o ebeha hiya ta'i vehabadi i'au'aubabadane, ainaede tupwana amwa'amwaha hibehebeha yo ebeha hi'abi avivini, na hesi nigele hiya'abi avivini wuwuna himeheuhi boda aidiyai. Ta hilauvehulu ta hilalaune.

Sisa yana takesi

(Madiu 22:15-22; Luke 20:20-26)

¹³ Eeta tautaubadaone tupwadi Palisiwone yo hinage Helodi yana bodao hivetamaledi Yeisu ainai yo ebeha panivilaena hi'oyamaei ta yana lauhapuli hilobai.

¹⁴ Hilaoma Yeisu ainai ta hiwalo, 'Taubada, bada ahanapuiya'o ebeha owa tauve'ita moiha, na tomowa yadi wahiyala vehabana nigele uyameheuhi, na hesi walomoiha uwalo mahalava ehebo ehebo tomowa maudoidi aidiyai,

neta Yaubada yana amwaha uve'ita moiha.
¹⁵ Vedova, howahowana yo Wasawasa Sisa vehabana takesi tamwauwi, bo havena? Na Yeisu yadi oyama bada ihanapuiya'o, ta iwalo, 'Hava vehabana amtowotowoigaune? Abo hola manenane amvaiyama yo ya'ita.'

¹⁶ Eeta mane siliba ehebo himomoheine. Na Yeisu iwalo, 'Mane teina ainai yaiya 'alu'aluwana yo yehana?'

Na hiwalo, 'Wasawasa Sisa'.

¹⁷ Eeta Yeisu iwalo, 'Ehe dova neta ebe Sisa yana paula ammohe sisa ainai, na ebe Yaubada yana paula Yaubada ammohei'.

Na Yeisu yana walo teina vehabana nuwadi ipwanopwano mwala'ina.

Taumwalowoi yadi towolouyo
(Madiu 22:23-33; Luke 20:27-40)

¹⁸ Hinage Sadusiwone hilaoma Yeisu ainai, hibom nigele hiyayemidi taumwalowoi yadi towolouyo vehabana, ta hipanivila hiwalo,
¹⁹ 'Taubada, ada lolina teina dova Mosese ileleya'o, iwalo, "Ebe ehebo towaho itawahola na nigele natuna na imwalowoi, towahonane tahina hiwapenane baidana hitawahola, na ebe waihiunane natunao ilabahidi taumwalowoiwa aivelahenao".'

²⁰ Na aba'ita himohei hiwalo, 'Ehebo towaho matahinao himiyamiya adi bagibagili hitau 7, na adi tautuwane itawahola, na mulitai mwanenane nigele iyalabalaba na towahonane imwamwalowoine. ²¹ Eena hinage tahina vahalinaena hiwapenawa itawaholai, ta hinage dova nigele iyalabalaba na imwalowoi. Hinage

tahina vahalinaena hiwapenane itawaholai ta dova nigele iyalabalaba na imwalowoi. ²² Dova bada tahinao maudoidi hiwapenane hitatawaholaine na himwamwalowoine, na nigele hinage natudiyao; na mulitai hiwapewa imwamwalowoine. ²³ Eeta towolouyo ana haugai waihiunane mata aiteya towaho mwanena moiha? Wuwuna maudoidi bada hitawaholaiya'o.'

²⁴ Na Yeisu panivila teina iyemaiha, iwalo, 'Neta yami pwanoli, wuwuna Buki Ve'ahihi nigele amyahanapui, na hinage Yaubada yana wahiyala nigele amyahanapui. ²⁵ Towolouyo tuluhanai tomowa nigele hiyatawatawahola, na hesi yadi miya tausagenawasaone galewai dova. ²⁶ Mwalona Yaubada iwalo Mosese ainai towolouyo vehabana, ebe Buki Ve'ahihi amvahili am'ita lobai, hauganane Mosese balabala awawai ilaulau na Yaubada aiwa lohawahawawalina ainaena Mosese ainai iwalo, "Yau Abelaham yana Yaubada, na Aisake yana Yaubada, na Yakobo yana Yaubada". ²⁷ Ainaena Yaubada nigele tomowa mwalomwalowoidi yadi Yaubada, na hesi tomowa mayawahidi yadi Yaubada, na omiu hava yami ve'itaone ginauli teina vehabana nigele moihana.'

Loinao mwala'idi

(Madiu 22:34-40; Luke 10:25-28)

²⁸ Hinage loina ana tauve'ita ehebo ilaoma, ta hiya yadi aubabada Yeisu baidadi ibenalena'o, ta yadi panivila adi maiha Yeisu ainaena ibenedi'o hinamwanamwa alili, eeta iya hinage

Yeisu ainai ipanivila, iwalo, ‘Taubada, lolina maudoidi aidiyena aiteya lolina mwala’ina?’

²⁹ Ta Yeisu iwalo, ‘Lolina mwala’ina teina: “Omiu Isileliwone yagu walo teina ambenalei neta Yaubada yada Bada ehebo ta’i, ³⁰ ainaena ada Tauloina Yaubada uvelauwei atem maudoina ainaena na alu’aluwam maudoina ainaena na yam nuwatuwu maudoina na hinage yam wahiyala maudoina aidiyena”.’

³¹ ‘Na ehebo hinage lolina mwala’ina teina, “Am geluwo uvelau aidiyai dova ubom uvelavelauyoigone”.

‘Lolina bwauwone teina lolina maudoidi himwala’i gabaedi.’

³² Lolina ana tauve’itawa Yeisu yana walo ibenalena’o, ta iwalo, ‘Taubada, yam walo neta walo moiha, ebeha iya ta’i Yaubada, nigele teya Yaubada iyamiyamiya. ³³ Howahowana tavelavelau ainai ateda maudoina ainaena, na yada nuwatuwu maudoina ainaena, na yada wahiyala maudoina ainaena, na hinage ada geluwo tavelavelau aidiyai dova ita tavelavelauyoigita. Lolina bwauwone mwala’idi, na hesi lagulagu bo ai’ai tapwaopwaoliyedi Yaubada ainai, hiya nigele lolina mwala’ina, awa?’

³⁴ Na Yeisu towahonane yana walo ibenalena’o bada moiha, ta aidiyai iwalo, ‘Neta walo moiha, na owa Yaubada yana Abaloina vahalinai umamahalava’. I’ovi na tomowaowa Yeisu higagadaei, ta nigele teya iyapanivilauyo ainai.

*Besinana iya Deivida yana huhu
(Madiu 22:41-46; Luke 20:41-44)*

³⁵ Mulitai Yeisu vada tapwalolo mwala'ina holanai ive'ive'ita tomowa aidiyai ta iwalo, 'Vedova ta tupwana lolina ana tauve'itao hiwalo ebeha Deivida tubunao ainaena Besinana towahona ilalaoma. ³⁶ Mwalona vebabana Alu'aluwa Ve'ahihi Deivida ive'ita, eeta Deivida Besinana i'awa Bada ainai, iwalo:

“Yaubada iwalo yagu Bada ainai,
‘Nima tautuwaguwena umiya ana higa am alehao yamwau aituluwedi aem elauhanai’ ”.

³⁷ Deivida iya Besinana i'awa badaei, vedova yede ta Deivida tubuna ainaena mulitai abo Besinana ilaoma? Na boda maudoidi Yeisu yana ve'ita nuwadi ivai.

*Yeisu lolina ana tauve'itao i'awa yababaedi
(Madiu 23:1-36; Luke 20:45-47)*

³⁸ Yeisu hinage aidiyai iwalo, 'Havena lolina ana tauve'itao yadi mumuga ammulimulitaei, wuwuna hiya yadi laulau ta'i nuwanuwadi yo adi ale'owo daodaodi hili'wali'wadi na tomowa ahi'ahipudiyai hita'ita'i'ili ta ebe hiwalo vetuvehaedi. ³⁹ Na hinage nuwanuwadi abamiya namwanamwadi vada tapwalolo aidiyai yo hinage guyau adi hauga aidiyai nuwanuwadi yo vatavatai himiyamiya. ⁴⁰ Na hinage tomowa mehediya Yaubada ainai yadi awano daodaodi, na hesi yadi awanoine nigele namwanamwana, wuwuna atediyai hinuwanuwatuwu vedova mata hiwahiwapewo hi'oyamaedi, yo yadi tobwatobwa hivaidi. Ainaena howola abo Yaubada maiha yababana imohedi.'

*Hiwape yana velau
(Luke 21:1-4)*

⁴¹ Mulitai Yeisu velau ana abamwau vahalinai imiyamiya, na wasawasao bagibagilidi yadi velau mwala'idi i'ita'itadi. ⁴² Na hinage hiwape wewelohena i'i'itane yana velau toea bwau a'ava imwamwauwine.

⁴³ Eeta Yeisu ana taumulitao iyoga ahaidima, ta aidiyai iwalo, 'Tenem, hiwapene yana velau maudoidi yadi velauwo imwala'i gabaedi.

⁴⁴ Wuwuna hibom yadi tupwao mwala'ina himiyamiya, na hesi hiwape tenem wewelohenane yana mane maudoina imwauwiya'o, ta nigele hinage teya yana tupwa iyamiyamiya ebe ainaena ana igimwala.'

13

Hauga vitaina howola abo imahalava (Madiu 24:1-14; Luke 21:5-19)

¹ Yeisu mayana taumulitao vada tapwalolo mwala'ina ainaena himalava, na ana taumulita ehebo ipanivila, iwalo, 'Taubada, u'ita vadao teina adi paihowa namwanamwa alili, gaima mwala'idi aidiyena hi'a'abidine'.

² Na Yeisu iwalo, 'Vadaone mwala'idi u'i'itadine mata maudoidi hilo'elo'edi na nigele teya tupwa uya'itauyoi'.

³ Mulitai Yeisu ilau Olibe oyana ainai na italumiya hiwa, na ainaena vada tapwalolo Yelusalem ainai ivinuvununui, na Pita, Yemesa, Yoni yo Andulu hilaoma ta hibom Yeisu baidadi, hiwalo auli hiwalo, ⁴ 'Taubada, uwalo auligai aiteya hauga ainai vada tapwalolo mwala'ina hilo'e na aiteya ve'ive'ilala aidiyena ahanapui ebeha ginauliwone mata himahalava?'

⁵ Eeta Yeisu i'apuhini, yo aidiyai iwalo mahalava ta iwalo, 'Am'ita avivinigomiu, havena tomowa tupwadi hi'oya'oyamaegomiu.

⁶ Wuwuna howola abo tomowa bagibagilidi yehaguwena hilalaoma na ebeha oyamaena himugaiyegomiu, ta ehebo ehebo aidiyena hiwalo, "Yau Besinananane", na tomowa bagibagilidi himulitaedi.

⁷ Hinage wasa abo ambenaledi alehao vahalimiyai na amwaha daodaowai hibom hi'ale'alehauyoidi, havena am'alu'aluvagavaiyedi. Ginauliwone teina moiha ta'i mata himahalava mugai, na hesi bale'u yana aba'ovi ana hauga howola alili.

⁸ Howola abo vali boda yo vali boda hi'aleha, na hinage vali abaloina yo vali abaloina hi'aleha, na hinage mwani'ini'i hisagena tupwa bagibagilidi aidiyai, yo hinage vahali mwala'ina himahalavama. Na ginauliwo teina hauga vitaina ana abavetuwuni ta'i.

⁹ 'Na omiu hesi am'ita avivinigomiu, mata tomowa hi'abi avivinigomiu, yo hilawegomiu lauvetala vehabana, yo vada tapwalolo aidiyai abo hisapigomiu, na hinage mata tauloinao yo tauwasawasawo mehediya hilawegomiu yo amtowolo na hilauvetalaegomiu. Wuwuna omiu ebeha yagu bodao, yo hinage wasagu aidiyai amwalo mahalavaei.

¹⁰ Mata wasa namwanamwana hiwalo mahalava mugaiyei tupwa maudoina aidiyai, na mulitai abo hauga yana aba'ovi.

¹¹ 'Na ebe tauloinao mehediya hivetowologomiu habi lauvetala havena am'alu'aluwagavai vedova mata am'aubabadane, na hesi mayami

atepatu am'aubabada ta'i, wuwuna nigele ebeha omiu yami walo am'aubabadaei, na hesi Alu'aluwa Ve'ahihi hauga tenem ainai walo imohegomiu, yo am'aubabada.

¹² 'Na hinage hauga hilalaoma aidiyai tomowa yadi huhu holanai aleha himahalava vhabagu, neta towaho tahina ihuhulaei yo hiyemwalowoi. Yo hinage dova tama natuna ihuhulaei yo hiyemwalowoi. Yo hinage heda-heda hinadiyao yo tamadiyao hihuhulaedi yo hiyemwalowoidi. ¹³ Yo tomowa mauidoi hive'alehaegomiu wuwuna omiu ebeha agu tauyemidiwo. Na hesi yayiyadiwo omiu vhabagu am'alama'i'ita ana higa hauga yana aba'ovi ainai, mata omiu ta'i awanamwanamwa amlobai.

Vitai mwala'ina
(Madiu 24:15-28; Luke 21:20-24)

¹⁴ 'Howola abo omiu am'ita tomowa vagadiyao ginauli yababana na didigana moiha hive-towolodi tupwa ve'ave'ahihina ainai (ebe yayiya walo teina ivahili ihanapui), hauga tenem ainai Yudeya ana taumiyaone howahowana ebe hidena oyai. ¹⁵ Na ebe yayiya vatavatai imiyamiya, howahowana idena mwayamwayau, na havena iluwuluwuyo yana vadai yana tobwatobwa habi avalaidi. ¹⁶ Yo ebe yayiya tanoviyai ipaipaihowa, havena iwuyowuyo ana ale'owa ilaugabaeiwa vhabana.

¹⁷ 'Hauga tenem ainai tauhiumao yo tauvehuhuwo mata hive'atemuyamuya. ¹⁸ Eeta mauidoimiu am'awa'awanoi yo hauga namwanamwana Yaubada imohegomiu yami

hauga dena ainai, na havena gwaugwau ana haugai.

¹⁹ ‘Ehe, hauga tenem ivitai ali'alili, wuwuna hauganane Yaubada bale'u ivetuwuni ainaena ta wau nigele teya hinage vitai tenem dova iyamahalava, na hauga hilalaoma aidiyai mata nigele teya vitai teina dova hiyamahalavauyo.

²⁰ Vitai tenem ana ahubena ebe nigele Yaubada iya'abiye ahubalidi, mata tomowa maudoidi himwalowoi, na hesi Yaubada ahubenadine i'abiye ahubalidiya'o, neta iya yana tomowa ve'ave'ahadi vehabadi.

²¹ ‘Tenem haugana ainai ebe yaiya alimiyai iwalo, “Besinana teina”, na “tenem”, havena amyemiyemidiyei.

²² Wuwuna Besinana oya'oyama yo tauwalo mahalava oya'oyama mata himahalava yo ve'ive'ilala wahiwhiyaladi tomowa aidiyai hive'itaedi, yo aidiyena ebe howahowana Yaubada yana bodao ve'ave'ahadi hi'oyamaedi.

²³ Na omiu hesi am'ita avivinigomiu, wuwuna ginauliwone teina vehabadi bada yawalo mahalava mugaiyedi'o alimiyai.

Yeisu yana wuyoma

(Madiu 24:29-31; Luke 21:25-28)

²⁴ ‘Hauga vitaiwa i'ovi na mulitai mahana iguguyou, yo hinage wai'ena yana masele iboho, ²⁵ na utui galewaena hibe'uma yo ginauli maudoidi galewai himiyamiya yadi wahiyala hitapiya.

²⁶ ‘Hauga tenem ainai taumiya bale'uwone maudoidi yau Tomowa Moihagu hi'itagau yaloyalovi aidiyena ya'ai'aituluma mayagu loina wahi-wahiyalana yo mayagu wasawasa pigapigabuna, ²⁷ eeta yagu tausagenawasaone yavetamaledi yo yagu boda ve'ave'ahadi hitau'ahaidima bale'u yo galewa yo yaumai maudoidi yadi abalaoma aidiyena.

Aba'ita hapelo ainaena

(Madiu 24:32-35; Luke 21:29-33)

²⁸ ‘Aba'ita hapelo ainaena yave'itagomiu. Ebe hapelo lugudi vauvaudi imwauwauwidi amhanapuiya'o ebeha ehive ana hauga vahalinai. ²⁹ Ta hinage ve'ive'ilalaowa alimiyai bada yawalo mahalavaedi'o, ebe aiteya hauga amlobaidi amhanapuiya'o ebeha yagu hauga wuyoma imamahalava. ³⁰ Yawalo moiha alimiyai, yaso teina mata nigele amy'a'ovi ana higa ginawuwone maudoidi himahalava.

³¹ ‘Howola abo galewa yo bale'u hisawali, na yagu walowone nigele howahowana hisawali.

Yana laoma ana hauga nigele tauhanapuina

(Madiu 24:36-44)

³² ‘Nigele teya yaiya iyahanapui aiteya hauga nuwana ahubena ainai yawuyouyoma, na hinage tausagenawasaone galewai nigele hiyahanapui. Yau hinage nigele yayahanapui. Na hesi Tamagu ibom ta'i ihanahanapui. ³³ Eeta am'ita avivini wuwuna yagu hauga wuyouyoma nigele amyahanapui.’

³⁴ Aba'ita hinage Yeisu imohedi iwalo, ‘Ebe ehebo taubada yana vada habi laugabaina yo

ilalau vali tupwai. Mulitai abo ilau, yana taupai-howao ehebo ehebo yadi paihowa imohedi, na iloinaedi yo ebeha yana vada hi'ita avivini, na hinage vada ana awa'eda ana tau'ita avivini ainai iwalo, "Havena u'eno'eno, na hesi u'ita'ita avivini ili'ilimani".³⁵ Eeta howahowana am'ita'ita avivini yo amha'waha'waigau, wuwuna dova vada taniwagana yana laoma ana hauga nigele amyahanapui, nuwana lavilaviyai, nuwana boniyaiyena, nuwana i'ahu'ahubena, nuwana malatomtomwena.³⁶ Havena am'eno'eno, mata dova ta yamahalavama na yave'aluwa gavaigomiu.

³⁷ 'Yagu loina teina omiu alimiyai na tomowa maudoina aidiyai, am'ita avivini ili'ilimani.'

14

Babadao nuwanuwadi yo Yesu hi'oiye mwalowoi

(Madiu 26:1-5; Luke 22:1-2; Yoni 11:45-53)

¹ Buidi'wa guyauna ana abanuwatuwu avivini ebe imahalava, ahubena bwau tuluhadiyai. Guyaunane ainai pwalawa a'ava, nigele ana abiye seseha hi'ai'ai. Na taupwaoliwo mwala'idi yo loina ana tauve'itao hinuwanuwatuwu behabeha vedova Yesu ebe hi'oyamaei yo ebeha hi'abi avivini na hi'oiye mwalowoi,² na hiwalo, 'Havena guyaune holanai Yesu ta'abi'abi avivini, mata dova ta tomowa himanini alidai na hi'alehaegita'.

Waihiu Yesu iyewoloi dalava Betani ainai
(Madiu 26:6-13; Yoni 12:1-8)

³ Yeisu howola Betani ainai imiyamiya Saimoni yana vadai, iya mwalona taulepelo ehebo. Na hauganane ainai Saimoni yana vadai i'ai'ai, eena waihiu ehebo mayana woloiluwu, ta woloinane yehana nadi, ana maiha mwala'ina, na ana gaimapatu namwanamwana moiha, na waihiunane gaimapatu awana i'oiwowoli na woloinane Yeisu vahunai ihihiwaine.

⁴ Na tupwana tomowa hi'itane, ta waihiune hi'ulumiyanei, hiwalo, 'Hava vehabana woloine iyepaipaiheine?' ⁵ Howahowana ebe woloinane ivegimwalaei na ana maiha 300 kina dova ivai, na imohedi wewelohe aidiyai.' Eeta waihiunane hiwawaloweine.

⁶ Na Yeisu iwalo aidiyai, iwalo, 'Badagi, amlaumwau. Havena waihiune am'abi'abiye dou, wuwuna yana hagu aliguwai inamwanamwa alili. ⁷ Wewelohewone amwalowalowedine hauga maudoina vahalimiyai himiyamiyane, yo ebe nuwanuwamiu aiteya hauga na amhaguidi, amhaguidi ta'i. Na yau hesi nigele mata hauga daodaona baidamiu tayamiyamiya. ⁸ Na waihiu teina hava dova ipapaihowaine aliguwai, neta taugu ivewoloi mugaiyei habi atububunigau agu mwau magaiyai vehabana. ⁹ Na yawalo moiha, howola abo wasagu ana guguya tomowa hibenalei bale'u maudoina ainai, na hinage waihiu teina yana paihowa aliguwai wasana hi'aubabadaei.'

*Yudasa yana talam Yeisu ana huhula vehabana
(Madiu 26:14-16; Luke 22:3-6)*

¹⁰ Yeisu ana taumulita ehebo hitau 12 aidiyena iya Yudasa Isakaliyota, ilau taupwaoli mwala'idi

aidiyai na nuwanuwana na Yeisu aidiyai ihuhulaei. ¹¹ Na Yudasa yana walo hibenalena'o, ta hiyaliyaya na ainai hiwalo yemidi yo ebe ana maiha himohei. Eeta Yudasa hauga namwanamwana iha'waha'wai, ta ebe Yeisu ihuhulaei aidiyai na hi'abi avivini.

Yeisu mayana taumulitao hi'ai'ai

(Madiu 26:17-25; Luke 22:7-14; Yoni 13:21-30)

¹² Buidi'wa guyauna holanai pwalawa a'avana nigele ana aba'abiye seseha hi'ai'ai, na guyaunane ana ahubena mugamugaina ainai, lamiwo hiwunuidi, Buidi'wa ana abanuwatuwu abivini vebabana. Na ahubenanane ainai Yeisu ana taumulitao hiwalo auline, hiwalo, 'Taubada, havaidova ainai nuwanuwam yo Buidi'wa guyauna vebabana a'atububuni?'

¹³ Eeta ana taumulitao bwau ivetamaledi na iwalo aidiyai, 'Amlau Yelusalem yo ebe towaho ehebo mayana abagoi we'aha i'ava'avalai amlobai towahonane tuluhanaena amlau, ¹⁴ yo baidamiu amluwu vadai, na vada taniwagana amwalo ainai, amwalo, "Yama tauve'ita teina dova iwawalone: Aiteya tupwa utalamwei yo ainai ma'agu taumulitao Buidi'wa ai'aina a'ai?" ¹⁵ Ta mata tupwa atu'atububunina ewai ive'itagomiu, na tenem ainai Buidi'wa ai'aina am'atububuni vebabada.'

¹⁶ Eeta taumulitaone hilau dalava Yelusalem ainai, na hava Yeisu dova ginauli iwawalowediwa maudoidi hilobaidi, na vadanane ainai Buidi'wa ai'aina hi'a'atububunine vebabadi.

¹⁷ Na lavilaviyena Yeisu mayana taumulitao hilaoma, ¹⁸ na hitau 12 himiya habi ai, na yadi aine

holanai Yeisu iwalo aidiyai, 'Augeluwo, yawalo moiha neta ehebo towaho, teina ta'i baidada ta'ai'aine, mata iya muhamuhana ihuhulaegau'.

¹⁹ Na Yeisu yana walo teina vehabana hinuwavitai na ehebo ehebo Yeisu ainai hiwalo, 'Taubada yaiya neta? Nuwana yau?'

²⁰ Na Yeisu iwalo, 'Agu tauhuhulane omiu amtau 12 alimiyena, na iya baidagu gaeba ehebo ainaena a'ai'ai. ²¹ Yau Tomowa Moihagu, howola abo yalau amwahanane mugai Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalavaina'o, na hesi agu tauhuhulane ive'atemuyamuya ta'i, inamwanamwa ebe mwalona hinana havena ilabalabahi, wuwuna yana tubui ainaena ive'atemuyamuya yana paihowa yababana vehabana.'

Yeisu yana ai

(Madiu 26:26-30; Luke 22:15-20; 1 Kolinita 11:23-25)

²² Howola hi'ai'ai, na Yeisu ai'ai ivai, na vehabana i'awa yauwedo, ta itomwahi na imomohedine, iwalo, 'Teina taugu amvai na am'ai'.

²³ Na hinage waini mavedina ivai, ta vehabana i'awa yauwedo Yaubada ainai, na hinage imomohedine, ta maudoidi hinunumane.

²⁴ Na hinage iwalo aidiyai, 'Teina 'wahinagu isagesagena tomowa bagibagilidi vehabadi, neta waloyemidi vauvauna. ²⁵ Na yawalo alimiyai hauga teina yo tuluhanai waini teina havena ainaena yanumanumauyo na ana higa waini vauvauna yanuma Yaubada yana tupwai.'

²⁶ Eeta wali ehebo hiwaliyei i'ovi na himahalava ta hihae oya Olive ainai.

Yeisu iwalo mahalava Pita yana uvala vebana

(Madiu 26:31-35; Luke 22:31-34; Yoni 13:36-38)

²⁷ Yeisu iwalo aidiyai, ‘Mata maudoimiu amdena vehulugau, dova Buki Ve’ahihi yana walomahalava, iwalo, “Tau’ita’ita sipi ya’oiye mwalowoi, na sipiwone hitaubudebudeyanaedi”. ²⁸ Na yagu towolouyo tuluhanai Galili ainai yalau, na omiu tuluhaguwena abo amlaowa.’

²⁹ Na Pita iwalo, ‘Mata maudoidi hitauvehulugo, na yabom baidam’.

³⁰ Na Yeisu Pita iwalo ainai, ‘Yawalo moiha, mata masigiliyena mulitai abo am’am idou mai bwau, owa mata uvalaegau mai tonuga’.

³¹ Na Pita mayana walo wahiyala iwalo, ‘Taubada, mata nigele yayauvalaego. Ebe hi’oiye mwalowoigo yau hinage baidam hi’oiye mwalowoigita’. Taumulitao maudoidi dova hi-wawalone.

Yeisu Getesemani ainai i’awa’awanoi
(Madiu 26:36-46; Luke 22:39-46)

³² Mulitai hilalaune ehebo tupwa ainai, yehana Getesemani, na ana taumulitao aidiyai iwalo, ‘Teina ainai ammiyamiya, na yau ya’awanoi Yaubada ainai’. ³³ Na hitau tonuga baidanao ilalauvaidine, hiya Pita yo Yemesa yo Yoni, na Yeisu mayana atehawawali na mayana nuwavitai, ³⁴ iwalo aulidi iwalo, ‘Ategu imuyamuya mwala’ina, nuwana mata yamwalowoi, eeta teinai amha’waha’wa na am’ita’ita auhi.’

³⁵ Na Yeisu iwutuhae tupwana, na ibe’u aitulu ta i’awa’awanoi ebe howahowana muya teina

Yaubada ivaivehulu, ³⁶ iwalo, ‘Tamagu, paihowa maudoina howahowam, nuwanuwagu yo muya vedina teina aliguwena uvaivehulu, na havena yau yagu nuwatuwuwena, na owa hesi yam nuwatuwuwena upaihowai’.

³⁷ Hauganane ilau gwaipile hitau tonugaowa ilobaidi bada hi'eno i'iwahi'o, na Pita ainai iwalo, ‘Saimoni, vedova ta u'eno'enone. Nigele howahowana na hauga ahuhubalina ainai u'ita'ita auhi awa?’

³⁸ Na hinage iwalo maudoidi aidiyai, ‘Howahowana ebe mehemi hihilahilawa na am'awa'awanoi, ta ebe havena Tomodulele itowotowoigomiu. Moiha ta'i, alu'aluwamiu nuwanuwana, na hesi taumi hitapiya’.

³⁹ Na Yeisu iheuyo ta yana awanoiwa ibwab-wauwine.

⁴⁰ Haugana Yeisu ilau gwaipile ana taumulitao aidiyai, hinage ilobaidi hi'eno i'iwahi'o, wuwuna mehedi bada i'eno'eno alili, eeta ivanoidi, ta hitowolo mayadi hinimaya, na nigele hava hiyawalowei.

⁴¹ Na Yeisu hinage iheuyo ta i'awanoi, na yana wuyoma tonugana ainai ilobaidi hi'eno i'iwahi'o ta iwalo aulidi, ‘Vedova howola am'eno'eno na am'ai'aiyawasi, awa? Na am'ita yau Tomowa Moihagu yagu hauga huhula tauyababao aidiyai bada imahalava'o. ⁴² Amtowolo na talau, wuwuna agu tauhuhulawa bada teina ilalaoma.’

*Yeisu ana abi'avivini
(Madiu 26:47-56; Luke 22:47-53; Yoni 18:2-12)*

⁴³ Yeisu howola i'au'aubabada na Yudasa imamahalavane, (iya Yeisu ehebo ana taumulita

hitau 12 aidiyena). Na taupwaoliwo mwala'idi yo lina ana tauve'itao yo babadao tau'alehao hivetamaledi Yudasa baidadi ta ebe Yeisu hi'abi avivini, na tau'alehaone mayadi elepa ale'aleha yo wepwasiwo hilalaomane.

⁴⁴ Na Yudasa bada ve'ive'ilala imohedi'o, iwalo, 'Ebe yaiya ya'atuhapwali neta Yeisu, na am'abi avivini na am'ita avivini yo talawei'. ⁴⁵ Eeta Yudasa ilaoma Yeisu ainai na iwalo, 'Bada', na i'a'atuhapwaline. ⁴⁶ Ta tau'alehauwa hilaoma na Yeisu hi'a'abi avivinine.

⁴⁷ Na ehebo aidiyena Yeisu vahalinai itowotowolo yana elepa ale'aleha iniuli wunihi, ta taupwaoli mwala'ina yana taupaihowa talinana itom vehulune.

⁴⁸ Na Yeisu iwalo aulidi, iwalo, 'Vedova yau yami tau'aivavali, ta mayami elepa ale'aleha yo mayami wepasi amlalaomane habi abimomohigau? ⁴⁹ Hava wuwuna ta nigele amya'abi avivinigaune ahubena maudoina ahi'ahipumiyai yamiyamiya vada tapwalolo ainai yave'ive'ita tomowa aidiyai? Eeta ginauli teina himahalava'o na ebe Buki Ve'ahihi yana walomahalava iye-mala moiha.'

⁵⁰ Hauganane ainai Yeisu ana taumulitao maudoidi hidena vehulu. ⁵¹ Na ehebo towaho hevalina ma'ana ale'o daodaona ibom Yeisu imumulitaeine, na tau'alehao nuwanuwadi hi'abi avivini, ⁵² na hi'abihapuli ta ana luwuluwu a'ava hivai na mabugebugewana idedenane.

Yeisu hilawei tauloinao aidiyai
(Madiu 26:57-68; Luke 22:54-55, 63-71; Yoni 18:13-14)

⁵³ Yeisu hilauvai ta hilawei taupwaoliwo yadi tauloina yana vadai, vadanane ainai taupwaoli mwala'idi yo babadao, yo loina ana tauve'itao hitautau'ahaiyama. ⁵⁴ Hinage Pita amwaha daodaowena Yeisu imumulitaeine, ta ilaoma taupwaoli mwala'inawa yana dalavai. Ta Pita tau'ita aviviniwowa baidanao himiyamiya aiwa ainai himwaimwaibwa.

⁵⁵ Na taupwaoli mwala'idi yo tau'ulewahiwo nuwanuwadi Yeisu ana tauve'ewao hibehaedi ta yadi ve'ewa ainaena Yeisu hi'oiye mwalowoi, na nigele teya hiyalobai. ⁵⁶ Wuwuna tauve'ewa bagibagilidi hiwalowalo mahalava na hesi yadi walomahalavane nigele hiyatoyatoyawa. Hiya maudoidi bada tau'oyamao. ⁵⁷ Na tupwadi hitowolo ta Yeisu hive'ewa oya'oyamaei, hiwalo, ⁵⁸ 'Yeisu yana walo ehebo abebenaleine iwalo, "Vada tapwalolo teina tomowa hi'a'abine, howola mata yalo'evehulu na ahubena tonuga aidiyai ya'abiuyoi, na hesi nigele tomowa ni-madiyena".'⁵⁹ Na yadi ve'ewao ginauli teina vebabana, nigele hiyatoyatoyawa.

⁶⁰ Teina ainaena taupwaoli mwala'ina itowolo mehediya, na Yeisu ipanivilaei iwalo, 'Nigele teya yam maiha awa? tomowa tenem yadi ve'ewao alimwai bada ubenaledi'o?' ⁶¹ Na Yeisu bada inobu, nigele iyawalo. Na hinage taupwaoli mwala'inawa Yeisu ainai ipanivilauyo, iwalo, 'Vedova, owa Yaubada Natuna yo Besinana towahona, bo nigele?'

⁶² Na Yeisu iwalo, 'Ehe, yau Tomowa Moihagu, na howola abo am'itagau Tauwahiyala moiha

nima tautuwanai yamiyamiya, na hinage galewa yaloyalovinao ewadiyena yalaolaoma’.

⁶³⁻⁶⁴ Eeta taupwaoli mwala'inawa imodi'ini moiha, ta ibom ana ale'o ipupulihine, na iwalo, ‘Yana walo yababana ambenalena'o? Moiha towaho teina Yaubada ihinali. Badagi, havena ana tauve'ewao hinage hiwalowalo yana lauha-puliwo vehabadi. Na vedova yami nuwatuwu ‘Yeisu vehabana?’ Maudoidi hiwalo, ‘Ilowoinanei na imwalowoi’.

⁶⁵ Tenem ainai tupwadi tomowa Yeisu hihowai, na mehena ale'owena hihuma na hisapi mayadi talawahi, hiwalo, ‘Uwalo yaiya itatalaigone?’ Na tau'alehaone Yeisu hi'abi avivini ta hitalatalai na hilawelawei.

⁶⁶ Na Pita howola gelegeleyai imiyamiya, na taupwaoli mwala'ina yana taupaihowa vahava-halana ehebo imamahalavane, ⁶⁷ ta Pita i'ita imwaimwaibwa, eeta waihiune Pita ivinuvin-unui ta iwalo, ‘Yeisu towaho Nasaleti, owa baidam ammiyamiya, awa?’

⁶⁸ Na Pita iuvala iwalo, ‘Ginauline uwawaloweine nigele yayahanapui’. Na Pita idena ta tupwana imahalava.

⁶⁹ Na vahalawa Pita i'ainimaveleleyei tau-miyaone aidiyai, iwalo, ‘Towahone tenem iya Yeisu yana boda ehebo’.

⁷⁰ Na Pita ibenalei ta iuvalauyo iwalo, ‘Yau nigele’.

Hauga ubwa'ubwana tuluhanai tauvin-unuwone Pita hiwawalo auline, hiwalo, ‘Moiha ta'i u'oyama, owa Yeisu yana boda ehebo, wuwuna owa towaho Galili’.

⁷¹ Na Pita i'awa tamada, na walo yababana ainaena iyogahae iwalo, 'Yeisu iya vehabana amwalowalo, yau nigele yayahanapui, Tamada!'

⁷² Na hauga tenem ainai am'am idou bwauna, na Pita inuwatuwu avivini Yeisu yana walowa ebeha, 'Mulitai abo am'am idou mai bwau, owa mata uvalaegau mai tonuga'. Na hinage Pita yana oyama yababanawa inuwatuwui, ta mehelinona hisagena.

15

Yeisu yana lauvetala Pailato mehenai

(Madiu 27:1-2, 11-14; Luke 23:1-5; Yoni 18:28-38)

¹ I'ahu'ahubena na taupwaoliwo mwala'idi yo tau'ulewahiwo yo loina adi tauve'itao yo tauloinao maudoidi hitau'ahaiyama ta hiloiloina Yeisu vehabana, na nimana hipaidi ta hialalaweine tauloinane Pailato ainai, ta ebeha Pailato iya iloina.

² Na Pailato Yeisu ipanivilaei, iwalo, 'Uwalo mahalava owa Yudeya yadi tauwasawasa?'

Na Yeisu iwalo 'Neta bada uwalo'o'.

³ Ta taupwaoli mwala'idiwa ginauli bagibagilidi vehabadi Yeisu hiveve'ewaine. ⁴ Eeta Pailato Yeisu ipanivilauyoi, iwalo, 'Vedova ta nigele yam maihane? Walo mahalava teina, am ve'ewa vehabana ubenalena'o?'

⁵ Na Yeisu nigele teya hinage yana walo. Ainaena Pailato nuwana ipwanopwano mwala'ina.

*Hiloina ebe Yeisu hi'oiye mwalowoi
(Madiu 27:15-26; Luke 23:13-25; Yoni 18:38-19:16)*

⁶ Bolimai ehebo ehebo, Buidi'wa guyauna ana hauga ainai, lolina himwauwi neta vada paipaiyena ehebo tomowa ilivahi vehabadi na imahalava, ebe iya boda hivesinuwaei. ⁷ Hauga tenem ainai tupwadi Loma adi tau'alehao vada paipaiyai himiyamiya, wuwuna nigele nuwadi Loma yadi lolina, ta hi'alehaidi, na ehebo yehana Balabasi alehane holanai tomowa i'oiye mwalowoidi. Eeta Lomaone Balabasi ma'ana geluwo hi'abi avivinidi ta vada paipaiyai himwamwauwidine.

⁸ Ta boda hitau'ahaiyama, na hi'awanoi Pailato ainai, hiwalo, 'Howahowana yo ehebo towaho ulivahi vahabamai, dova yama awanoi upaipaihowai bolimai ehebo ehebo aidiyai?'

⁹ Na Pailato iwalo aulidi, 'Nuwanuwamiu ebe Yudeyaone yami tauwasawasa yalivahi vehabamiu, awa?' ¹⁰ Wuwuna Pailato ihanapuiya'o ebeha taupwaoli mwala'idi yadi alomagigiliyena Yeisu hilauvaiyama habi oiyemwalowoina.

¹¹ Na hesi taupwaoli mwala'idi bada tomowa nuwatuwu yababadi hivenuwamwauwedi'o aidiyai, ainaena Yeisu hita'wata'wataei na Balabasi hesi yehana hi'ata'atai na ebe ilivahi vehabadi.

¹² Na Pailato iwalo aulidi iwalo, 'Hava nuwanuwamiu ebeha omiu Yudeya yami tauwasawasa ainai yapaihowai?'

¹³ Na hilohagali, hiwalo, 'Aiwa lagalagana ainai tatutuye patu!'

¹⁴ Na Pailato iwalo, ‘Hava yede yana pwanoli ta ebe mwalowo ilobai?’

Na hiyoga mwalamwala'i, hiwalo, ‘Aiwa lagalagana ainai tatutuye patu’.

¹⁵ Eeta Pailato nuwanuwana yo boda i'abiye yaliyayadi ta Balabasi ilivahi, na yana tau'alehao iloinaedi yo Yeisu balavaiyena hisapi na mulitai abo hitutuye patu aiwa lagalagana ainai.

Tau'aleha Yeisu hi'abitalawahiyei

(Madiu 27:27-31; Yoni 19:2-3)

¹⁶ Pailato yana tau'alehao Yeisu hisapi na hilauvai ta yana vadai hiluluwuweine, neta tau'alehao yadi tupwa mwala'ina vada holanai, na tau'alehao yadi boda maudoidi hiyoga ahaidima. ¹⁷ Na wasawasao adi ale'o hawahawawalina ainaena Yeisu hiveveli'wane na ana pwaopwaomi talitali ainaena hi'abilawei ta ulu'ulunai himwamwauwine. ¹⁸ Na hi'abi'abitalawahiyei hiwalo, ‘Yauwedo, owa Yudeya yadi tauwasawasa!’

¹⁹ Na hinage digona ainaena Yeisu vahunai higoha, na hihowahowai, na talawahiyena mehenai hipwagogo. ²⁰ Na yadi talawahi i'ovi, ta ale'o wasawasa ainaena hilivahi, na ibom ana ale'owa hivel'i'wauyoi, na himahalavaei habi tutuye patuna.

Yeisu hitutuye patu aiwa lagalagana ainai

(Madiu 27:32-44; Luke 23:26-43; Yoni 19:17-27)

²¹ Dalava mwala'ina ainaena himahalava, ta ehebo Sailini towahona nu'ulaena ilaolaoma hilobai, ta hiloinaei na Yeisu ana aiwa lagalagana i'avalai, towahonane yehana Saimoni, na iya Alekisana yo Luposi tamadi.

²² Yeisu hilalaweine tupwa Goligota ainai (Goligota ana hanapu neta Ulu'ulu dalavana).

²³ Na mulamula himomoheine, neta waini mulo baidana yo ebe havena muya ilaulautowoi mwala'ina, na Yeisu ita'wata'wataei. ²⁴ Eeta aiwa lagalagana bale'uwai himwauwi na Yeisu ainai hitutuye patune, na ma'ana aiwa lagalagana hivetowolone. Mulitai tau'alehaowa Yeisu ana ale'o hivaidi, ta hiveguyauwedi hibom aidiyai, na yadi veguyau dova kati ana ai'opi'opi ainaena, ta ebe yaiya imugai ana ale'o ehebo ivai.

²⁵ Haugana Yeisu hitutuye patu neta malatomtom ana ahi'ahipu ainai. ²⁶ Na ana aiwa lagalagana ainai hilelelene, 'Yudeya yadi tauwasawasa'. Neta yana mwalowoi wuwuna.

²⁷⁻²⁸ Na hinage tau'aivavali bwau hitutuye patudi adi aiwa lagalagao aidiyai ehebo Yeisu nimatautuwanaena na ehebo nima'eha'ehanaena.

²⁹ Na tomowa tupwadi amwahaena Yeisu aiwa lagalagana ainai hi'abitalawahiyei, na himalumuwei hiwalo, 'Aha! Uwalo ebeha howahowam vada tapwalolo ulo'e, na ahubena tonuga aidiyai u'abiuyoi. ³⁰ Hola uhaguiyoigo na aiwa lagalaganaena u'aituluma.'

³¹ Na hinage taupwaoli mwala'idi yo loina ana tauve'itao hibom aidiyai hiwalowalo gagasa, na Yeisu hitalawahiyei hiwalo, 'Vali tomowa ihaguidi, na iya nigele! ³² Ibom ebeha Besinana na Isileli ana tauwasawasa, hola aiwa lagalagaena i'aituluma na ta'ita yo tayemidiyei.'

Na tau'aivavaliwowa Yeisu baidadi hitutuye patudiwa hinage yadi aiwa lagalagaena hiyogalau na Yeisu hiwalo yagai.

Yeisu imwalowoi
(*Madiu 27:45-56; Luke 23:44-49; Yoni 19:28-30*)

³³ Mahana ala'alapwahiya, tupwa maudoina iguguyou ta ana higa lavilaviyai. ³⁴ Na lavilaviyai Yeisu alinana mwala'ina ainaena iyoga, na iwalo, 'Eloi, eloi lama sabakitani', na ana bui neta, 'Yagu Yaubada, yagu Yaubada, hava vebabana ulaugabaigaune?'

³⁵ Na tupwadi tomowa vahalinai hitowotowolo yana yoga hibenalei, ta hiwalo, 'Ambenalei Elaitiya iyogayogaene'.

³⁶ Eena ehebo aidiyena isagena, ta balou ivai, na waini abe'abelena ainai iveda'wa, na ehebo aiwa mehenai iwomali, ta iveleleihini Yeisu awanai, ta imala'u'uine. Na towahonane iwalo, 'Hola taha'waha'wa, nuwana mata Elaitiya ilaoma na aiwa lagalagaena ihagui'.

³⁷ Na Yeisu iyoga mwala'ina, ta yawahina i'o'ovine.

³⁸ Na ale'owa vada tapwalolo ana biliwutuhi ilotapulihi bwau, ewanaena ta idobi duyanai.

³⁹ Na tau'aleha adi taumugai aiwa lagalagana mehenai itowotowolo Yeisu yana mwalowoi ana ita teina dova i'i'itane, ta iwalo, 'Moiha towaho teina Yaubada Natuna'.

⁴⁰ Tupwadi waiwaihiu amwaha daodaowena hivinuinunu, neta Meli Magidalaena mayana waligea, iya Yosa yo tahina alomauna Yemesa hinadi, yo Salome hinage. ⁴¹ Hiya mwalona Yeisu himulitaei na ana hipapaihowaine yana ta'i'ili Galili ainai, na tupwadi waiwaihiu hinage Galiliyena Yeisu baidanao hihaema Yelusalem ainai, maudoidi hivinuinunui.

Yeisu ana mwau magaiyai

(Madiu 27:57-61; Luke 23:50-56; Yoni 19:38-42)

⁴² Bada lavilavi'o na hi'atububuni vali ahubena vehabana, neta Yudeyao yadi Tapwalolo. ⁴³ Eeta ehebo towaho Alimatiyaena, yehana Yosepa ilaoma, iya ehebo Yudeyaone yadi taumugai mayana yemidi, na iha'waha'wa aiteya hauga Yaubada bale'uwai ivetauloina. Yosepawa ilaoma na mayana atepatu iluwu Pailato mehenai, na Yeisu tauna mwalomwalowoina i'awanoiyei yo ebe imwauwi magaiyai.

⁴⁴ Pailato i'aluwagavai, iwalo, 'Ae! Yeisu bada imwalowoi'o?'

⁴⁵ Na towahonane iwalo, 'Oo, bada imwalowoi'o'. Eeta Pailato italam yo Yosepa Yeisu tauna mwalomwalowoina ivavaine.

⁴⁶ Na Yosepa ale'o hewahewana igimwalai, na ivai, ta mayana taumulitao Yeisu tauna mwalomwalowoina aiwa lagalagana ainaena hivai'aituluwenama, na ale'onane ainaena hihuhumane, na mulitai abo magari ainai himwamwauwine. Na magariane dova duluva gaima holana yatuyatu nonovaina, na gaima mwala'ina na po'upo'uwana ainaena magari awana himwau'auhine.

⁴⁷ Na Meli Magidalaena yo mayana waligeha, iya Yosa hinana, baidana hi'ita'ita sipwaidi, na magariane ainai tauna mwalomwalowoina himwauwine hi'i'itane.

16

Yeisu yana towolouyo

(Madiu 28:1-8; Luke 24:1-12; Yoni 20:1-10)

¹ Yudeya yadi Tapwalolo ana ahubena i'ovi, ta Meli Magidalaena mayana waligeha, iya Yemesa hinana, yo Salome baidadi wolo namwanamwana higimwalai ta ebe Yeisu tauna hiyewoloi.

² Eeta malatomtomwai, neta wiki ana ahubena mugamugaina ainai, na mahana yana hinali taohani ainai, waiwaihiuwone mayadi wolo hilaoma Yeisu ana magari ainai. ³ Na hibom aidiyai hi'au'aubabada, hiwalo, 'Yaiya mata gaimane magari awanaena hive'i wahiyei vehabada?' Wuwuna gaimanane ivitai alili. ⁴ Na hi'ita hae magari ana gudu gaimawa bada awanaena hive'i wahiyena'o.

⁵ Waiwaihiuwone magari hiluwu, na nimatautuwadiyena hevali ehebo hi'i'tane, ana ale'o hewahewana imiyamiya, ta hi'aluwagavai.

⁶ Na hevaliwa aidiyai iwalo, 'Havena am'alu'aluwagavai, Yeisu towaho Nasaleti iya hitutuye patuwa ambehabehaei, iya nigele teinai, wuwuna bada mwalowoiyena itowolouyo'o, yana aba'eno a'ava teina am'ita.

⁷ Na omiu amlau gwaipile yo Yeisu ana taumulitao aidiyai amwalo mahalava na hinage Pita ainai amwalo mahalava, amwalo, "Yeisu ilau magari'o Galili na omiu ammulitaei yo tenem ainai am'ita. Dova mwalona yana walomahalava alimiyai." '

⁸ Eeta waiwaihiuwowa magariyena himahalava mwayamwayau na hidedenane, wuwuna nuwadi ipwanopwano moiha, na hinage hibatubatutuli mayadi meheuhi, na nigele yaiya ainai hiyawalo mahalava.

*Yeisu yana mahalava Meli Magidalaena ainai
(Madiu 28:9-10; Yoni 20:11-18)*

⁹ Wiki ana ahubena mugamugaina malatom-tomwai, Yeisu yana towolouyo ainai imahalava mugai Meli Magidalaena ainai, iya ainaena mwalona alu'aluwa yababadi hitau 7 Yeisu ivai vehuludi. ¹⁰ Eeta Meliwa ilau na Yeisu ana taumulitao ivenuwamwauwedi, na hiya howola mayadi nuwayababa hidoudou Yeisu vehabana. ¹¹ Ta Meli wasa imohedi iwalo, 'Yeisu mayawahina imiyamiya, bada ya'itaya'o'. Na hiya hi'awa oya'oyamaei.

*Yeisu yana velaulobaloba ana taumulitao
bwau aidiyai
(Luke 24:13-35)*

¹² Mulitai Yeisu ana taumulitao hitau bwau Yelusalemaena himahalava na vali dalava vehabana hilaulau, na Yeisu i'abiye mahalavauyoi vali ita ainaena. ¹³ Mulitai hitau bwauwa Yelusalem ainai hiwuyo na adi geluwo hivenuwamwauwedi, na hesi nigele hiyayemidiyedi.

*Yeisu ana taumulitao yadi paihowa imohedi
(Madiu 28:16-20; Luke 24:36-49; Yoni 20:19-23;
Paihowa 1:6-8)*

¹⁴ Mulitai Yeisu ana taumulitao hitau 11 hi'ai'ai na Yeisu mehediyai imahalava, na iwalowedi yadi nuwatupatupa vehabana, iwalo, 'Ada geluwo hiya yagu towolouyo tuluhanai hi'itagau na alimiyai hiwalo mahalava'o, na vedova ta nigele amyayemidiyedi?'

¹⁵ Na loina imohedi iwalo, 'Amlau tupwa maudoina aidiyai, wasagu tomowa maudoidi aidiyai

amguguyaei. ¹⁶ Ta ebe yaiyadiwo hiyemidiyegau am'abiye bapitaisowedi na livahi hilobai, na ebe yaiyadiwo nigele hiyayemidi howola abo lolina yababana hilobai.

¹⁷ Na agu tauyemidiwone ve'ive'ilala wahiwahiyaladi hipaihowaidi, neta yehaguwena alu'aluwa yababadi tomowa aidiyena hiheusili mahalavaedi, na hinage alina vagavagadi aidiyena hi'au'aubabada, ¹⁸ yo ebe weso hi'abihinidi na hiwomalidi, mata nigele hiyamwalowoi, yo ebe bwahi newanewalidi hinuma mata nigele hiyamwalowoi, na ebe tauovalao hi'abisawahidi, hinamwanamwa ta'i.'

Yeisu ihae galewai

(Luke 24:50-53; Paihowa 1:9-11)

¹⁹ Yada Bada Yeisu yana venuwamwau aidiyai bada i'ovi'o ta ihahaene galewai, na Yaubada nima tautuwanai imimiyane. ²⁰ Na ana taumulitaowa hilau tupwa maudoidi aidiyai na Yeisu wasana higuguyaei, na hesi yadi Bada ta'i baidadi hipaipaihowa, na yana wahiyaena paihowao abanuwapwanopwano hipaihowaidi, neta ainaena tomowa wasanane hiyeyemidiyeine.

lxxxv

Yaubada Yana Walo Yemidi Vauvauna
'Auhelawa: Yaubada Yana Walo Yemidi Vauvauna
New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: 'Auhelawa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

71cb24db-0710-5822-a3b6-8c7e6b3b45bd